

DIALOGAS

2013 m. balandžio 4 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 14 (1033). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Mokyklinė matematika – vegetuos ar atgims?

Anglija, Estija, Lietuva

„Sugrąžinti į mokyklas rimtą matematikos mokymąsi!“ Tokie šūgiai skamba ir atitinkami darbai vyksta ne vienoje valstybėje.

Kas provokuoja mokyklinės matematikos renesansą? Ir koks jis žada būti?

4 p.

Apie žemaičių tarmę, pirminį gyvenimą, kalbėjimo būdą

„Iš ko mano tas grįžimas į savąją tarmę, į pirminę savo namų kalbą tarminiuose tekstuose, kuriuos vengiu vadinti eilėraščiais? Iš to gyvenimo buvimo mano sąmonėje, kas yra daugiau nei prisiminimas...“

Profesorės Viktorijos Daujotytės naujos knygos sutiktuvs.

KALBA. MOKYKLA. VISUOMENĖ 5 p.

Kalbėjimo įskaita – jokių atradimų

„Niekai nesuprantu, kodėl du mėnesius „kalta“ temas vaikai privalo atsiskaityti būtent per tas dienas, kurias nurodė NEC...“

Pastebėjimais dalijasi mokytoja ekspertė Regina Dilienė.

„DIALOGAS“ KLAUSIA 6 p.

Mokyklų tuštėjimo metas

Sigutė Kvetkienė Biržų r. Kvetkų pagrindinei mokyklai vadovauja nuo 2005 metų. „Nuo tada kasmet didžiausias rūpestis – bus rudenį mokinių ar nebus, kaip „susi-veikti“ jų daugiau... Deja, paskutiniaisiais metais mokinių ėmė sparčiai mažėti – tikras sodybų tuštėjimo metas.“

Autentiškas liūdno kaimiškos mokyklos likimo liudijimas.

POŽIŪRIS 7 p.

Moterys, vyrai ir mokytojo prestižas

Ketvirtoji švietimo konsultanto Algirdo Zabulionio įžvalga.

ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES 7 p.

„Ekspertų“ klasė – problemų sprendimo būdas

Visuomenei išgyvenant tradicinių vertybių nykimo laikmetį, kai gyvenimas vaikui nuolat bruka spalvingą rūbą vilkinčią popkultūrą, šiuolaikinei mokyklai kyla universalių problemų – kaip stiprinti mokinių mokymosi motyvaciją, kaip sukurti jaukią, pasitikėjimą savimi įkvepiančią bei tobulėti skatinančią aplinką, kaip patraukliai perteikti amžiais kauptą tautinę patirtį.

Šiaulių Simono Daukanto gimnazija teigia radusi originalų šių problemų sprendimo būdą. Apie jį – mokytoja metodininkė Lolita Narbutienė.

KOLEGA – KOLEGAI 10 p.

Zitos Šliogerienės nuotr.

Švietimas: apmaudus atotrūkis ir pokyčių perspektyvos (I)

Aušra MALDEIKIENĖ

Esama didelio neatitikimo tarp to, ko iš jauno žmogaus laukia visuomenė ir verslas, bei to, kaip jis ugdomas: kiek ir kokių žinių jam suteikiama, kaip jis mokomas suvokti save, pasaulį ir savo vietą tame pasaulyje.

Būtent šio atotrūkio turinys ir pokyčių perspektyvos gali būti gera pokalbio apie švietimą – visų pirma, mokyklą – pradžia.

Ir pradėkime nuo klausimo: kodėl siunčiame vaikus į mokyklas?

Pasilyginkime su panašiais

Lietuva maža ir labai atvira ekonomika. Neturime išskirtinių gamtos išteklių, vienintelis mūsų turtas – žmonės. Norėdami

gyventi geriau, turime išmokti konkuruoti pasaulyje, kurti sudėtingus gaminius ir mokėti jais prekiauti. Taigi, norėdami laimėti ar bent neatsilikti, turime save palyginti su šalimis, kurios panašios į mūsų.

Geras pavyzdys gali būti Taivanas – nedidelė sala be jokių ypatingų gamtos dovanų, plotas gerokai mažesnis už Lietuvos, gyvena 23 milijonai žmonių, gyvenimo lygis aukštas, 13 vieta pasaulyje (2012 metai) pagal konkurencingumą, išmaitina visus, nedarbas 4 proc., 2012 metų emigracija – per 500 žmonių, imigruoti labai sunku, bet gavo dovanų per 2500 naujų piliečių, kurių 97 proc. – tai-vaniečių žmonos. Problemų ten irgi yra, nes ir ten – ne rojus, bet pradžia nors šios šalies lygi pasiekti būtų svajonė.

Nukelta į 9 p. ►

NERAŠTINGUMAS: valstybinė ar vertinimo problema?

„Apie tai, kad neraštingumas tampa valstybine problema, prabilta po to, kai 2010–2012 m. 30 proc. abiturientų, laikusių valstybinį egzaminą (lietuvių kalbos ir literatūros, – red. pastaba), už raštingumą gavo nulį balų“, – sakoma Seimo

Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto (ŠMKK) pranešime, paskelbtame po praėjusį trečiadienį (03 27) įvykusio posėdžio.

Tačiau Nacionalinio egzaminų centro (NEC) duomenys byloja, kad lietuvių kalbos ir

literatūros valstybinio brandos egzamino (VBE) 2010 m. neišlaikė 8 proc., 2011 m. – 8,45 proc., o 2012 m. – 7,61 proc. kandidatų.

Kur čia šuo pakastas? Nejaugi lietuvių kalbos ir literatūros VBE išlaiko neraštingi piliečiai?

Nukelta į 3 p. ►

Džiaugiasi pergale, tačiau budrumo nepraranda

Praėjusį ketvirtadienį (03 28) vykusiam Šiaulių miesto savivaldybės tarybos posėdyje iš darbotvarkės buvo išbraukti mokyklų reorganizacijos klausimai, dėl kurių posėdžio išvakarėse protestavo kelių miesto mokyklų bendruomenės. Pasak mitingą vedusios Centro pradinės mokyklos tarybos pirmininkės L.Norutienės, protestuoti susirinko tie, kurie negali tylėti ir pritarti tam, kad Šiaulių mieste būtų naikinamos pradinės mokyklos. Apie tai kalbėjo ir kiti mitingo oratoriai. Protesto akcijos metu buvo renkami parašai po bendruomenės kreipimusi į miesto valdžią, kuriuo reiškiamas nepritikimas numatytai mokyklų tinklo pertvarkai. Jų surinkta apie du šimtus. Protestuojančiųjų palaikyti atvyko Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LŠDPS) pirmininkas A.Navickas ir sąjungos atstovai iš Raseinių, Vilniaus, Visagino, Zarasų.

Pasak LŠDPS Šiaulių miesto susivienijimo vadovės K.Vaitiekūnienės, dabar galima lengviau atsikvėpti, tačiau tik laikinai, nes esą neišku, kada bus sulaukta dar vieno kirčio. „Todėl šiandien džiaugiamės, bet budrumo neprarandame“, – sakė ji.

Danijoje – mokytojų lokautas

Nacionalinė Danijos mokytojų sąjunga pranešė, kad 52 tūkst. šalies mokytojų antradienį (04 02) buvo uždrausta įeiti į mokyklas, todėl šimtai tūkstančių mokinių negalėjo mokytis. Dėl to visoje šalyje mokytojai surengė spontaniškus protestus.

Lokautą – darbdavio tiesioginės kovos su profesinėmis sąjungomis metodą, kai darbuotojams neleidžiama dirbti ir nemokamas darbo užmokestis, – vietos valdžia paskelbė, kai mokytojų profesinė sąjunga atsisakė pritarti naujai kolektyvinei darbo sutarčiai, kuri yra didelio masto mokyklų reformos dalis. Savivaldos pareigūnai reikalauja, kad pamokos mokyklose vyktų ilgiau, o mokytojai su tuo nesutinka.

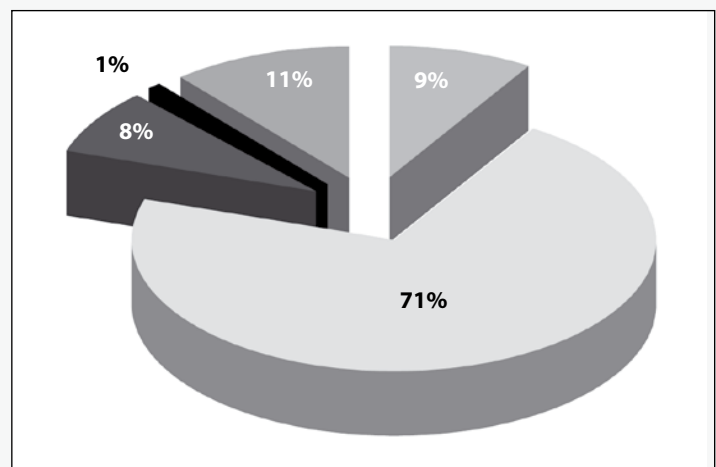
APKLAUSA

Dauguma margina svogūnų lukštais

Kai moksleiviams būna atostogos (dabar buvo pavasario), pailsi ir mokytojai. Žinoma, tie, kurie dar moka tai daryti. Kitiems tinka patarlė – kuprotą tik grabas ištiesins.

Bet nereikia Atvelykio metų liūdny dalykų priminti. Geriau jau džiugiai ridenkime margučius, kuriuos praėjusią savaitę „Dialogo“ internetinėje apklausoje (www.dialogas.com) dalyvavusieji mėgsta marginti tokiais būdais: vašku – 9 proc.; svogūnų lukštais – 71 proc.; gamtos duotais dažais – 8 proc.; skutinėdami – 1 proc.; kitaip – 11 proc.

Populiariausias, kaip matome, būdas kiaušinius marginti – svogūnų lukštais, nepopuliariausias – skutinėti, t. y. daugiausia kruopštumo reikalaujantis.

Sprendimas dėl egzamino teisėtumo – po sesijos

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) pranešė, jog išplėstinė teisėjų kolegija 2013 m. kovo 29 d. nutartimi netenkino pareiškėjų Seimo narių prašymo skubos tvarka nagrinėti norminę administracinę bylą dėl švietimo ir mokslo ministro įsakymo, kuriuo buvo pakeista Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programa, teisėtumo. Pasak LVAT, administracinė byla bus pradėta nagrinėti 2013 m. birželio 10 d., ją išnagrinėti planuojama iki liepos mėnesio vidurio.

Kitaip tariant, sprendimą dėl lietuvių kalbos egzamino palengvinimo tautinių mažumų moksleiviams teismas planuoja paskelbti jau pasibaigus egzaminų sesijai.

Kaip pabrėžė LVAT išplėsti-

nė teisėjų kolegija, byla yra itin sudėtinga dėl joje keliamų teisinių klausimų, iš kurių vienas svarbiausių – leistinos pozityviosios diskriminacijos ir asmenų lygybės principo santykio nustatymas. Tokio pobūdžio byla nacionaliniuose teismuose bus sprendžiama pirmą kartą. Anot LVAT, byloje taip pat yra būtina atlikti išsamią teisinę analizę, kruopščiai iširti šalių argumentus, gauti jų papildomas nuomones ir paaiškinimus dėl nagrinėjamų klausimų, surengti bylos nagrinėjimą žodinio proceso tvarka, išklausti ekspertų nuomones. LVAT pabrėžė, kad teisingumas reikalauja, jog byla, kuri paliečia daugelio žmonių interesus ir yra susijusi su jų pagrindinių teisių apsauga, būtų išnagrinėta itin atidžiai. Atsižvelgdama į šių

aplinkybių visumą, LVAT išplėstinė teisėjų kolegija nusprendė norminės administracinės bylos skubos tvarka nenagrinėti.

LVAT taip pat kreipėsi į Vilniaus, Mykolo Romerio, Vytauto Didžiojo universitetų, Lietuvos mokslų akademijos bei Europos teisės departamento teisės ekspertus, prašydamas pareikšti savo nuomonę dėl byloje nagrinėjamų teisinių klausimų. Atsižvelgusi į pareiškėjų prašymą bei siekdama užtikrinti galimybę suinteresuotai visuomenės daliai pasisakyti administraciniuose teismuose itin aktualiais jai klausimais, LVAT išplėstinė teisėjų kolegija savo nuomonę pasiūlė pateikti ir įvairioms lituanistų, studentų bei švietimu besirūpinančioms organizacijoms.

Po suvažiavimo – renesansas?

Praėjusį trečiadienį (03 27) aštuonių Šiaulių miesto ugdymo įstaigų atstovai įsteigė Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LŠDPS) Šiaulių miesto susivienijimą. Jam vadovauti išrinkta Šiaulių Centro pradinės mokyklos profesinės sąjungos pirmininkė K.Vaitiekūnienė. Kovo 25 d. įsteigtas ir LŠDPS muzikos ir meno mokyklų mokytojų centras. Jam vadovaus Vilniaus B.Jonušo muzikos mokyklos profesinės organizacijos pirmininkė R.Kalinskienė. Pasak *lprofsąjungos.lt*, centro „signatarais“ buvo net 14-os mokyklų atstovai. Minėto portalto duomenimis, LŠDPS sudėtyje toliau veiks ir G.Skapo vadovaujamas Vilniaus miesto susivienijimas, prieš kurį laiką pasišovęs veikti atskirai.

Gabiausiuosius surinks į vieną klasę

Ateinanti rugsėjis Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijoje į mokslus kibs draugėn suburti gabiausieji pirmosios klasės gimnazistai. Klasėje turėtų mokytis 25 ypač gabūs jaunuoliai. Mintis sekti kai kurių didžiųjų miestų licėjų ir gimnazijų pavyzdžiu kilo gimnazijos direktoriui V.Skroblui.

„Visada padedame socialiai remtiniams, kažkokių elgesio ar mokymosi problemų turintiems mokiniams, bet nieko neduodame tiems, kurie stengiasi, puikiai mokosi“, – „Miesto laikraščiu“ sakė direktoriaus pavaduo-

toja R.Baubonienė. Ji neslėpė, kad imtis naujų ugdymo metodų paskatino didelė konkurencija tarp miesto mokyklų. Džiaugdamasi, kad gimnazijos vadovų siekis sulaukė didelio tėvų ir mokinių dėmesio, pavaduotoja neatmetė galimybes, kad ateityje gabių mokinių klasių gimnazijoje bus daugiau.

Patekti tarp gabiausiųjų nebus paprasta – praverti klasės duris galės tik tie, kurių V–VIII klasių pažymių vidurkis ne mažesnis nei 8,5 balo, intelektą ir gebėjimus teigiamai įvertins miesto

Psichologinės pedagoginės tarnybos specialistai (jie vėliau konsultuos su gabių klase dirbančius mokytojus). Taip pat bus atsižvelgiama į vadinamąjį motyvacinį pokalbį.

„Klasę renkame atsižvelgdami į gabių mokinių, jų tėvų pageidavimus. Jokių išskirtinių sąlygų į ją patekę gimnazistai neturės, pavyzdžiui, įstoti į aukštąsias mokyklas jiems nebus lengviau nei kitiems. Tiesiog norintiesiems mes suteiksime galimybę mokytis pagal savo poreikius ir sugebėjimus“, – aiškino R.Baubonienė.

Pradėjo nagrinėti bylą

Šiaulių apygardos teisme pradėta nagrinėti byla, kurioje piktnaudžiavimu tarnybine padėtimi, turto pasisavinimu ir dokumentų klastojimu kaltinama Mažeikių „Vyturio“ pradinės mokyklos direktorė R.Uščinienė.

Specialiųjų tyrimų tarnybos Šiaulių valdybos pareigūnų atlikto ikiteisminio tyrimo metu nustatyta, kad, vykdant viešąjį pirkimą dėl mokyklos baldų pagaminimo ir pristatymo, mokyklos direktorė R.Uščinienė piktnau-

džiavo tarnybine padėtimi siekdama asmeninės naudos, klastojė dokumentus ir pasisavino jai patikėtą turtą. Mokyklai gamintam baldų kainą buvo dirbtinai padidinta, ir gamintojas pagamino bei į gyvenamąją vietą pristatė asmeniškai R.Uščinienei skirtus baldus, už kuriuos buvo atsiskaityta Mažeikių „Vyturio“ pradinės mokyklos lėšomis. Praėjusių metų gruodžio 4 d. Šiaulių apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir ko-

rupcijos tyrimo skyriaus prokuroras kaltinamąjį aktą kartu su bylos medžiaga perdavė Šiaulių apygardos teismui. Po kelių atidėliojimų byla pagaliau pradėta nagrinėti.

Įtarimai dėl padėjimo pasisavinti turtą ir dokumentų klastojimo pareikšti ir baldus gaminusiam asmeniui. Pirmajame teismo posėdyje buvo supažindinama su bylos medžiaga, apklausti abu kaltinamieji bei išklausti laiduotojai.

Vaikų literatūros premija – mokytojai

Elenos Tervidytės nuotr.

2012 m. vaikų literatūros premija skirta rašytojai Vilei Vėl ir Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo centro vyriausiajai bibliotekininkei Martai Rudytei.

Vilija Dailidienė (slapyvardis Vilė Vėl) dirba lietuvių kalbos mokytoja Licėjuje. Antroje jos knygoje vaikams „Kaip mes išgarsėjome“ subtiliai, psichologiškai ir meniškai įtaigiai atskleidžiami tėvų ir vaikų, bendraamžių tarpusavio santykiai. Trijuose knygos apsakymuose iškyla namų, Tėvynės, kalbos, emigracijos temos. Rašytoja pasakoja netikėtas paauglių gyvenimo situacijas, nutinkančius konfliktus.

NERAŠTINGUMAS: valstybinė ar vertinimo problema?

► Atkelta iš 1 p.

Planą palaimino, pinigų neskyrė

Trečiadienio posėdyje ŠMKK bendru sutarimu pritarė Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) parengtam Bendrojo ir kultūrinio raštingumo pagerinimo priemonių plano projektui 2013–2016 metams. Šiame projekte numatyta pradėti vykdyti funkcinio raštingumo patikrinimą po 8 klasių, kelti mokytojų profesinę kvalifikaciją ir motyvaciją (viena siūlomų motyvacijos priemonių – didesnis atlyginimas pradinį klasių mokytojams ir lituanistams), atnaujinti lietuvių kalbos pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, kaimo mokyklas aprūpinti vaikų literatūra, skatinti tėvus skaityti kartu su vaikais, įvesti privalomą ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą socialinės rizikos šeimose gyvenantiems vaikams.

Pasak ŠMKK, posėdyje ŠMM Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė Nida Poderienė teigė, kad dabar didžiausias dėmesys bus skiriamas raštingumui stiprinti pradinio ir pagrindinio ugdymo programose. „Į klaidas pro pirštus negali žiūrėti ir kitų dalykų moky-

tojai. Jeigu tik lietuvių kalbos mokytojas rūpinsis lietuvių kalba, tai bus kova su vėjo malūnais“, – ŠMKK cituoja N. Poderienė.

Po ŠMKK posėdžio paaiškėjo, kad ką tik politikų palaimintas planas taip ir gali likti popieriuje – švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis žurnalistams pranešė, jog papildomų lėšų kol kas nėra. „Galėsime plaukti taip, kaip dabar, bet nei radikalių pertvarkų, nei lietuvių kalbos pagerinimo, nei kažkokių naujų žingsnių, manau, negalėsime žengti“, – neslėpė ministras.

Kriterijų daug – raštingumo maža

„Dialogo“ paprašytas paaiškinti, kodėl neraštingi abiturientai išlaiko lietuvių kalbos ir literatūros VBE, Nacionalinis egzaminų centras teigė, kad laikydami egzaminą taškus kandidatai rinko atlikdami teksto suvokimo užduotis ir rašydami rašinį. Taškus kandidatai gavo už atskirus rašinio kriterijus – turinio, teksto sandaros ir vientisumo, kalbinės raiškos, kalbos normų laikymąsi.

„Svarbu pabrėžti, kad kandidato gauti taškai už kalbos normų laikymosi kriterijus yra sumuojami su kitais rašinio vertinimo kriterijais. Todėl, net ir gavę 0 taškų už kal-

bos normų laikymosi kriterijų, šie kandidatai galėjo išlaikyti lietuvių kalbos (gimtosios) valstybinį brandos egzaminą, jei surinko pakankamą taškų skaičių pagal nustatytą egzaminio išlaikymo ribą už kitus rašinio vertinimo kriterijus“, – „Dialogui“ aiškina NEC.

Ši institucija atkreipia dėmesį, kad iki 2010 m. kalbos normų laikymosi kriterijus

sudarė 30 proc. galutinio kandidato įvertinimo VBE. Nuo 2011 m. kalbos taisyklinumui (kalbos vartojimui – gramatikai ir leksikai bei raštingumui – rašybai ir skyrybai) skiriama 35 proc. visų taškų. Lietuvių kalbos ir literatūros VBE taškų suma – 50, iš jų 18 skiriama už kalbos taisyklingumo kriterijų.

Lietuvių kalbos (gimtosios) VBE rezultatai

	2012	2011	2010	2009	2008*
Egzaminą laikiusių kandidatų skaičius	25 655	27 546	25 626	22 682	20 699
Neišlaikiusiųjų kandidatų dalis procentais	7,61	8,45	8,00	6,5	12,8
Kandidatų skaičius (proc.), gavusių 0 taškų už teksto rašymo dalies kalbos normų laikymosi vertinimo kriterijų	33,67	31,36	23,85	18,92	10,66
Kandidatų skaičius (proc.), gavusių 0 taškų už teksto rašymo dalies kalbos normų laikymosi vertinimo kriterijų ir išlaikiusių lietuvių kalbos (gimtosios) VBE	80,33	78,25	74,56	75,40	45,48

*Brandos egzamino programoje buvo numatyta, kad kandidatas turi surinkti ne mažiau kaip 30 proc. galimų visos užduoties (teksto suvokimo ir teksto rašymo) taškų, kad išlaikytų valstybinį brandos egzaminą.

NEC duomenys, „Dialogo“ inf.

ATGARSIAI

Nereikia keisti – tereikia grįžti

Progą išsakyti savo nuomonę apie dabartinę lietuvių kalbos mokymo padėtį bei mokinių neraštingumo priežastis mokytojams suteikė praėjusio numerio publikacija „Kaip keisis lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo programa?“ Keletą nuomonių-komentarų pateikiame.

• **Luna:** „Visai neaišku, ko turi išmokti mokiniai per lietuvių kalbos pamokas. Tarybiniais laikais visi baigdami vidurinę buvo raštingi, turėjo šiošką toką supratimą apie lietuvių ir užsienio literatūrą, kalbėjo rišliai (tegu ir be interpretacijų). O dabar net neaišku, ką mokytojai turi tikrinti per lietuvių kalbos įskaitą: mokinio atmintį (nes kalbėjimo tema iš anksto išmokta), gebėjimą perduoti svetimas mintis (nes pusės mokinių kalbos būna iš interneto) ar bala žino ką. Todėl ir nemėgstama mūsų vaikai nei lietuvių kalbos, nei literatūros, nes jiems irgi neaišku, ko ir koku tikslu turėtų išmokti. Nekalbu jau apie naująjį rašinį iš 600 žodžių. Kas iš jų gyvenime tai rašys? Realiai tik žurnalistai arba rašytojai. Ato-trūkis tarp programų ir realybės – kosminis. Užuojoauta lituanistams.“

• **Vilija:** „Kartais atrodo, kad lietuvių kalbos mokymą tyčia kažkas sugriovė. Lituanistams visada buvo aišku, kad progra-

mos ir vadovėliai prasti, daugelis ir dirbo su senaisiais. Labai norėčiau, kad šitas mintis perskaitytų ministras, nes, atrodo, ir jis susidomėjo lietuvių kalbos mokymo būkle.

1. Atrodo, kad tyčia nuolat viskas keičiama, kad būtų leidžiami nauji vadovėliai (be užduočių), pratybos. Kažkam – pinigai, o mokytojams ir mokiniams – tik vargas.

2. Lituanistai be galo išnaudojami žmonių. Dirbam po 12 valandų per dieną, sąsiuvinis taisom ir šeštadieniais, sekmadieniais. Tai pažeidžia žmogaus teises. Gelbėkit!

3. Skaudu, kad turime dirbti su tokio- mis didelėmis klasėmis, kad mokiniams nebėra galimybių kalbėti, diskutuoti pamokose. Mažinkite mokinių skaičių klasėse visų dalykų pamokoms, o ne kai kurių. Bus daugiau teisingumo.

4. Už darbų taisymą sumokėkit gi mums. Tai aukštos kvalifikacijos reikalaujantis darbas. Galima gi apskaičiuoti, kiek tam reikia skirti laiko.

5. Ponia Nida (Poderienė – red. pastaba) tyli kaip žuvis, ji visai negina lituanistų teisių. Tuo įsitikinom, kai kitų dalykų specialistai už sąsiuvinį taisymą jau tiek pat kaip lituanistai gauna.

6. Ką mato profsajungos? Joms mokytojų išnaudojimas visai nerūpi.

7. Visi mokytojai uždirba panašiai vienodai, kai kurie gyvena ir vargo nemato (dirba su keliais vaikais, nerengia egzaminams ir pan.), o kiti, dar kartą kartojau, išnaudojami ir bijo prasižioti.“

• **Matilda:** „Niekio keisti nereikia. Jau prikaltaliojo – vaikai beraščiai. Tereikia grįžti prie senojo lietuvių kalbos dėstymo metodo – kai buvo dėstoma pagal seną ir laiko patikrintą sistemą. Penkta klasė – pradinį klasių kurso kartojimas, daiktavardis, 6 – būdvardis, skaitvardis, įvardis. 7 – visos veiksmažodis su neasmenuojamomis jo formomis ir tarnybinės kalbos dalys. 8 – sintaksė – vientisinis sakiny. 9 – sudėtinis sakiny. 10 – susisteminta kalbos kultūra ir akcentologija. 11–12 – kartojimas, rašybos įtvirtinimas. Jokių testų: „išbrauk, pabrauk, įrašyk raidelę“. Diktantai, rašiniai, testai – tik 7–8 klasėse išėjus stambią temą.

Rezultatai būtų visai kiti. Ir pradinėse klasėse reikia grįžti prie vertinimo pažymiais – nors nuo 3 klasės. Kai baigsime žaisti per pamokas, daryti niekinius projektus, tada ir mokslo lygis bei rezultatai pakils.“

• **Jasius:** „Pritariu Matildai. Tik kasdienis darbas duoda rezultatą. Atsisakykime mandrų vadovėlių, grįžkime prie Kadžytės, Dobravolskio, Sirtautų, Abraitytės, Matulaitienės vadovėlių ir pamatysime rezultatą. Netgi investicijų nereikės.“

www.dialogas.com

NAUJIENOS

Pristatė inkliuzinio ugdymo patirtį

Praėjusį antradienį (03 26) Švietimo ir mokslo ministerijoje vykusio susitikimo metu inkliuzinio ugdymo specialistė B.M.Middlemas pristatė specialiųjų poreikių vaikų ugdymo sistemą Jungtinėje Karalystėje. Pasak lektorės, šiuo metu Didžiojoje Britanijoje yra ir bendrojo ugdymo, ir specialiųjų mokyklų. Vis dėlto specialiųjų mokyklų per pastarąjį dvidešimtmetį sumažėjo apie 40 proc. Dabar specialiąsias mokyklas lanko daugiausia tie vaikai, kurie turi labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių (itin rimtų fizinį ar intelekto sutrikimų). Kiti ne tokių didelių specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) vaikai lanko bendrojo ugdymo mokyklas.

Lektorės teigimu, Didžiosios Britanijos bendrojo ugdymo mokyklose vyrauja inkliuzinio ugdymo nuostata – mokykla atsižvelgia į visų besimokančiųjų poreikius, skirtumai yra vertinami kaip privalumai, o ne kaip problemos. Specialiųjų poreikių vaikų inkliuzinis ugdymas vyksta keliais būdais. Pirmuoju atveju vaikai lanko vietos bendrojo ugdymo mokyklas arti namų kartu su savo seserimis, broliais. Antruoju atveju vaikai, turintys SUP, lanko specialiąsias mokyklas, tačiau tam tikros pamokos (pvz., muzikos ar sporto) vyksta bendrojo ugdymo mokyklose. Tokie mokymosi būdai neatskiria šių vaikų, jie tampa mažiau pažeidžiami.

Kiekviena Didžiosios Britanijos bendrojo ugdymo mokykla turi SUP srities koordinatorių arba SUP skyrių.

„Dialogo“ inf.

Mokyklinė matematika – vegetuos ar atgims?

Anglija, Estija, Lietuva

„Sugrąžinti į mokyklas rimtą matematikos mokymąsi!“ Tokie šūktai skamba ir atitinkami darbai vyksta ne vienoje valstybėje.

Kas provokuoja mokyklinės matematikos renesansą? Ir koks jis žada būti?

Prioritetas – matematikai

Jungtinės Karalystės (JK) švietimo ministerija neseniai paskelbė apie ministro Michaelo Gove'o ir kelių mokslo institucijų pasirašytą sutartį bendromis pastangomis rengti matematikos mokytojus. Sutar-ta, kad šiai profesijai bus atrenkami patys geriausi moksleiviai, jiems numatyta skirti apie 150 stipendijų, kurių kiekvienos dydis 2 tūkst. svarų (apie 8 tūkst. Lt). Taip šalies vyriausybė siekia pagerinti savo švietimo sistemos kokybę,

kuri, kaip tikimasi, padės valstybei konkuruoti ir klestėti globalioje ekonominėje sistemoje.

„Aukštos kokybės matematikos ugdymas yra mūsų visuomenės ir mūsų ekonomikos tobulinimo pagrindas. Autoritetingos institucijos turėtų užtikrinti puikių ir giliai savo dalyką išmanančių matematikos mokytojų paruošimą. Tai padės padidinti mokytojo profesijos prestižą ir turės didelį poveikį mūsų vaikų gyvenimams“, – pareiškė britų švietimo ministras M.Gove.

Ši sutartis neatsirado staiga – JK vyriausybė jau anksčiau yra skelbusi savo planus gerinti matematikos mokymą. Planuose numatyta reformuoti – griežtinti – pradinio ir vidurinio matematinio ugdymo programas, orientuoti jas į geriausių rezultatų šioje srityje pasiekusių valstybių pavyzdžius. Mokyti pagal pertvarkytas programas numatyta nuo 2014-ųjų rugsėjo. Vyriausybė taip pat numato finansuoti matematikos mokytojų kvalifikacijos tobulinimą, sudaryti galimybes matematikos mokymo specialistams įsidarbinti pradinėse mokyklose, remti talentingus matematikus ugdančias mokyklas.

Siekis supaprastinti buvo klaida

Detalesnes mokyklinės matematikos reformos gaires švietimui skirtose konferencijose paskelbė britų švietimo viceministrė Elizabeth Truss. Ji pažadėjo, kad bus ankstinamas amžius, nuo kurio iš vaikų bus reikalaujama gerai žinoti daugybės lentelę, o pastaroji bus praplėsta nuo 10×10 iki 12×12. Be to, viceministrė informavo, kad bus atsisakoma supaprastintos dalybos ir daugybės veiksmų technikos, grįžtant prie tradicinio dauginimo stulpelių ir dalybos kampu. E.Truss pripažino, kad siekimas supaprastinti matematikos mokymą buvo klaida.

Savo kalboje viceministrė atkreipė dėmesį, kad geriausius švietimo rezultatus pasiekusiose šalyse akademiinių disciplinų vaikai mokosi gerokai ilgiau negu iki 16 metų amžiaus. Ir tai yra viena iš priežasčių, kodėl reikia imtis įvairiausių priemonių paskatinti šešiolikamečius toliau mokytis matematikos. Viena iš tokių priemonių – matematiko Timothy Gowers pasiūlymas motyvuoti matematikos mokymą naudojant kitokio pobūdžio, su realiu gyvenimu labiau susijusias užduotis.

Savo norą pasiekti, kad dauguma britų moksleivių

mokytųsi matematikos iki 18 metų, yra išreiškęs ir švietimo ministras M.Gove. Mat šiuo metu šešiolikamečiai anglai, išlaikę privalomus egzaminus, toliau matematikos gali ir nesimokyti.

Problemų sprendimas – kompiuteris

Estijos švietimo ministerija pranešė, kad 30-yeje pagrindinių ir vidurinių Estijos mokyklų kitą pavasarį pradedės matematikos mokymo eksperimentas. Jo sumanytojas – britų matematikas, fizikas, IT specialistas, verslininkas Conradas Wolframas, su kuriuo estai ir pasirašė sutartį.

C.Wolframas teigia, jog matematikos mokymu šia-dien visi yra nepatenkinti. Mokiniai įsitikinę, kad matematika atitrūkusi nuo gyvenimo, sunki ir neįdomi. Daug darbdavių mano, kad darbuotojai per mažai išmano matematiką. Šalių vyriausybės supranta, kad ekonomika ir žmonių matematinis raštingumas yra glaudžiai susiję, bet nežino, kaip spręsti jos mokymo problemas. Mokytojai irgi praranda viltį. Tačiau matematikos svarba, anot C.Wolframo, dabar pasaulyje yra kaip niekada didelė.

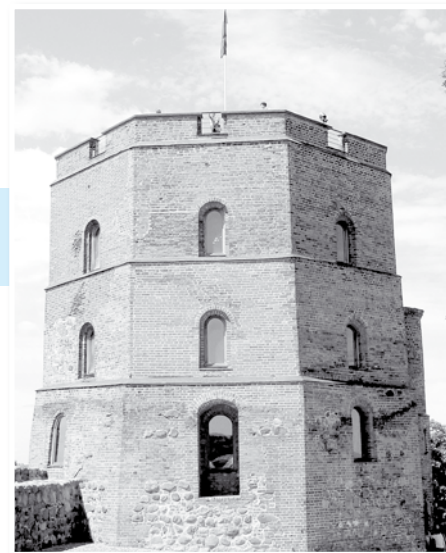
„Taigi, viena vertus, slūgsta susidomėjimas matematikos mokymusi, kita vertus, pasaulis tampa vis matematiškesnis, skaičiuojantis labiau nei bet kada anksčiau“, – tikina matematikas. Ši praraja, anot jo, atsivėrė dėl to, kad mokykloje vaikus moko ne tiek matematikos, kiek skaičiavimo rankiniu būdu. Pasak C.Wolframo, šiai technikai tobulinti mokyklose skiriama apie 80 proc. matematikos pamokų laiko. Be to, skaičiavimai atliekami nesuprantant jų prasmės, o uždaviniai paprastai neturi nieko bendra su kasdieniniame gyvenime sutinkamomis problemomis. Kadangi gebėjimas skaičiuoti nėra matematika, tai „tikrai matematikai“ mokytis lieka tik 20 proc. pamokų laiko.

„Manau, kad problemos sprendimo toli ieškoti nereikia, jis yra prieš akis – naudokime kompiuterius, – sako C.Wolframas. – Aš tikiu, kad teisingas kompiuterių panaudojimas yra tas auksinis raktelis, kurio dėka matematikos mokymas gali atgyti.“

Tikisi įveikti prarają

C.Wolframas įsitikinęs, kad programavimu ir kompiuterių naudojimu paremtas matematikos mokymas sustiprintų žmonių matematinius gebėjimus ir pastūmėtų į priekį ekonomiką. „Šalis, kuri tai padarys pirmoji, greičiau už kitas sukurs naują, geresnę, ekonomiką, išugdys didesnę raštingumą, – sako matematikas. – Šitokia matematika būtų įdomi daug didesniai mokinių ratui ir jos mokymasis būtų daug malonesnis.“ Pasak jo, bandymai mažais žingsneliais įveikti prarają, kuri susidarė tarp mokyklinės matematikos ir realaus pasaulio matematikos, gali baigtis didele nelaime. „Tai, ką siūlau aš, yra šuolis, – sako C.Wolframas. – Turime savo greitį padidinti tiek, kad galėtume peršokti iš vienos pusės į kitą.“

Savo idėjai realizuoti matematikas ieškojo nedi-

delės valstybės, kurioje būtų pakankamai išvystyti matematikos ir informacinių technologijų igūdžiai bei domimasi eksperimentais.

Tokius reikalavimus atitiko Estija.

Pasak Estijos švietimo ministro Jaako Aaviksoo, laikas suvokti, koks turi būti švietimas pasaulyje, kuriame informacijos radimas nebėra svarbiausias klausimas. „Informacijos galima gauti vos keliais mygtukų paspaudimais, tačiau jai reikia suteikti prasmę“, – teigia J.Aaviksoo.

C.Wolframo projekto vadovas Estijoje Kristjanas Korjus pranešė, kad pagrindinė kompiuterizuotos matematikos pamokų tema bus statistika.

Nemoka matematika – nemokės ir rašyti

„Norime turėti konkurencingą ekonomiką ir normalius atlyginimus visiems, pradėkime nuo labai paprasto dalyko – sugrąžinkime į mokyklas rimtą matematikos ir gamtos mokslų mokymąsi“, – tikina Taivano nacionaliniame universitete besistažuojanti Vilniaus universiteto docentė, Vilniaus jėzuitų gimnazijos ekonomikos mokytoja Aušra Maldeikienė. Pasak jos, dabartinį verslą pirmyn stumia matematika ir technologijos. „Jei šalies vaikai neturi rimtų šių sričių igūdžių, tai jokios jokių politikų tuščios kalbos apie inovacijas niekada nevirs rimtu dalyku“, – teigia ekonomistė. Pasak A.Maldeikienės, neverta stebėtis ir prastėjančiu Lietuvos moksleivių raštingumu, nes kalbos struktūra ir gramatika suformuojama ant rimto loginio-matematinio pagrindo. „Nemoka vaikas skaičiuoti ir galvoti bent 5–6 žingsnelius pirmyn – jis nemokės ir be klaidų rašyti“, – tikina ji.

Situaciją būtina keisti

Lietuvos mokslininkų sąjungos vicepirmininkas, Vilniaus universiteto profesorius, matematikas Rimas Norvaiša jau keletą metų ragina iš pagrindų peržiūrėti mūsų mokyklinės matematikos ugdymo praktiką. Pasak jo, Lietuvos matematikų bendruomenė turėtų rimtai imtis mokyklinės matematikos turinio peržiūros ir atitinkamai keisti matematikos mokytojų ruošimą. Jo nuomone, sunkmetį Lietuvoje išgyvena beveik visos kultūrinio ir mokslinio visuomenės gyvenimo sritys. „Tačiau matematika, kaip kultūros ir mokslo sritis, yra bene prasčiausioje padėtyje – ji tiesiog yra nematoma viešajame gyvenime, – teigia R.Norvaiša. – Nesikeičiant dabartiniam vyriausybės požiūriui į matematiką ir atsižvelgiant į fundamentalų matematikos vaidmenį mąstymo ugdyme, po kelių dešimtmečių įsitvirtinsime kaip gūdi kultūros ir mokslo provincija.“

Paklaustas, kaip vertina Estijoje planuojamą matematikos kompiuterizavimą, R.Norvaiša „Dialogui“ sakė, jog toks eksperimentas ne ką geresnis už „planšetizavimą“ ir kitų technologinių priemonių mokyklose diegimą, kai nekreipiama dėmesio nei į matematinio mąstymo ugdymą, nei į mokytojų ruošimą. „Galiu tik užjausti estus, kurie, sprendžiant pagal spaudos pranešimus, pirmieji sutiko paaukoti savo moksleivius tokiam kompiuterinės reformos eksperimentui. Kita vertus, kai yra taip blogai, kad blogiau būti negali, tai bet koks situacijos keitimas gali būti vertinamas teigiamai“, – tvirtina R.Norvaiša.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Apie žemaičių tarmę, pirminį gyvenimą, kalbėjimo būdą

Profesorė Viktorija DAUJOTYTĖ

Tarmių metai man svarbiausi iš viso to, kas priskirta 2013 metams. Lietuvių kalbų metai; tebeturime daugiskaitinę kalbą. Kalbas, kuriose tebėra ir prūsų, jotvingių, kuršių, žiemgalių, sėlių pėdsakų. Tarmės yra ta pati valstybinė lietuvių kalba, jos vietinės formos, variantai, būdai, kuriais kalba tvirčiausiai sukabinta su gyvenimu.

Žemaičiai dar aiškiausiai tebekalba savo kalba; kai klausausi, ypač žemę tebedirbančių (yra tokia laida šeštą valandą ryto), kur nors nuo Plungės, Telšių, Salantų, jaučiu, kad kalba dar turi savo gyvenimą, šaknis. Tarmės problema yra tarmės gyvenimo problema: vietos, kraštovaizdžio, kraštobūdžio, žmonių, daiktų. Reikia, kad viskas būtų kartu. Žemė, daržas, gyvuliai, takas per kiemą, šulinys. Toks vėjas medžiuose, toks vanduo, toks jo garsas. Toks lietus ir toks sniegas. Mokėti tarmę, galėti ja kalbėti, vadinasi, mokėti jos pirminį gyvenimą. Atsiminti, galėti pakartoti, bent pagrindinius elementus. Kartais paklausiu savęs, ar galėčiau, ar mokėčiau, jei reiktų. Jei kitokio gyvenimo neliktų. Taip, jei tik žemės nors kiek būtų, vandens, nors kokio trobelytė, mokėčiau ją apsikamšyti, gal net kuknelę susilipdyčiau, iš akmenų ir molio, jei jo rasčiau, kad ir giliau, išsikasčiau, juk pažįstu, žinau, atsimenu, kaip jis limpa prie lopetos, riebų. Žinau, kaip maišoma vapna, atsimenu jos kvapą. Prisinėčiau šakų, pagalių, jei tik netoli būtų koks miškelis, alksnynelis. Nesušalčiau. Pasisėčiau bulbių, jei tik ir su lopeta, įsmaigstyčiau pupų, susikasčiau ežę morkams, cibulėms, cvikliukams. Mokėčiau susikalbėti su karvėmis, vietinėmis. Dar mokėčiau pasimelžti. Jei tai būtų Žemaitijoje, visa į mane kalbėtų prigimtaisiais žodžiais, jų formomis, jei kituose Lietuvos kraštuose, palengva persiimčiau jų tarmę, šiek tiek moku aukštaičių uteniškių. Pirminio gyvenimo negalėčiau turėti niekur kitur – tik Lietuvoje. Ir iš šio taško žiūrint, aiškiau, kodėl tik savame, prigimtajame krašte žmonės yra saugesni, jie turi kur grįžti. Miestų gyvenimai panašūs, lengviau juos perimti, o pirminiai skirtingi, skirtingos kalbos, tarmės, skirtingi daiktai. Pasisodinčiau obelį ir gal dar sulaukčiau obuolių, bet nemokėčiau nei pasodinti, nei prižiūrėti vynuogės, nemoku jos kalbos. Ne pažįstu vynuogės kultūros.

Iš ko mano tas grįžimas į savąją tarmę, į pirminę savo namų kalbą tarminiuose tekstuose, kuriuos vengiu vadinti eilėraščiais? Iš to gyvenimo buvimo mano sąmonėje, kas yra daugiau nei prisiminimas. Iš to gyvenimo vertės saugojimo bent savy, gynimo. Nemoku gerai kalbėti žemaitiškai apie tai, ko mano tarmė nežinojo, nepaži-

nojo; lyg versčiau ją eiti ten, kur ji niekada nėra buvusi, nejauku jai.

Mes turime bendrinę lietuvių kalbą, didelį turtą – visų susikalbėjimui, visų literatūrai, kultūrai. Tarmė yra vietos kalba, su vieta surišta, savo vietoje tikra. Ji persikelia su daiktais ir reiškiniiais, bet tik iš dalies. Būti tarmės gyvybės skrituly, vadinasi, būti jos vietoje, su jos žmonėmis, būti vienu iš būnančių. Būti nuolankiai, laukti, kad pasigirstų, priartėtų. Stebėtis, kai priartėja, kad tiek daug visko, kad taip gilu, aukšta.

„Gyvenu viena“ – kaip ir ankstesnė „Balsai ūkuose“ ir yra grįžimas į vietą, jei tik į ūkus, buvimas viena iš ten būnančių: palei Girgždutę, Pagirgždutės piliakalnius, palei Alkupį, tarp Varnių ir Pavandenės, tarp Lūksto ir Biržulio, kurio Donkalnyje ir Spigine Adomas Butrimas prieš kelis dešimtmečius atkasė akmens amžiaus kapinynus, mįslingą žynio kapą; prieš 9 ar ir daugiau tūkstantmečių iki Kristaus. Būnančių, jei ir išėjusių.

Į tuos mano tekstus reikia žiūrėti iš to, kas padaryta Žemaitės, kas daroma Romualdo Granausko. Kad jaustumė galimybes, ribas, kad nesureikšmintume.

Kas bent kiek bando išsilaikyti žemaitiškumo skrituly, Žemaitės yra tarsi patikrinamas. Be jos mums nėra kelio. 1898 metų gegužės pradžioj ji rašė laišką Povilui Višinskiui, aprašydama visa, kas atrodo svarbu: kad pavasaris („.../ bet jau sausa ir žaliuoja visi pašaliai; pro mano langą kaip tik už daržo, žalia ir žalia, rugių laukas žaliuoja ligi pat Paožkių /.../“), kad kaimynai vieni miršta, kiti gimsta („Jankaus Mortė taipogi žada mirti, o Petronė Jančauskienė – su sūnumi, taip diktas vaikas, kaip tik Jančauskis, tik nežilas“), kad serga vyras („čyst pasilpo, mažai bega-

li valgyti, mažai miegoti“), kad Povilo daržely „žydi našlikės, ir kitos žieminės žydi geltonai, rūtos išsprogo, sodniukuose mūsų nieko nėra žiedų, nebūs obuolių, grūšė tik žydi po langais“.

Ir apie save: „Aš prie to viso esu sveika, valgau už penkis, išdiktėjau, padrūktėjau, nebepažinsi pamatęs.“

Pabaigoj: „Gana šį kartą, lik sveikas, susimildamas, būk pakajingas, nesirk, nenervuokis, tegul bals tas gudikės, toliau rasi daugiau.“

Rašoma kalbą bendrinant (jau bendraujama ir su Jonu Jablonskiu, tame pačiame laiške klausiami, ar jis atvažiuos, kaip pernai žadėjo), bet žemaitiškumas prasismelkia žodžiais, morfologija, sintakse, žvilgsniu į visa, kas aprėpiama, taip pat ir į save). Tas „tegu bals“ bendrine kalba nepaaiškinamas; toks nepiktas Poviliuko pasergėjimas, apgynimas – senos mitinės potekstės.

Romualdo Granausko literatūrinis žemaitiškumas dabartyje man atrodo tikriausias. Jam nereikia rašyti tarmiškai, jo geriausiuose tekstuose tarmė persirašo bendrine kalba – persirašo, bet ne susimaišo. Puikus tekstas „Jedzė“ (dabar jau knygoje „Šventųjų gyvenimai“ (2013); žemaičių vardo forma parašymu: *Jedzė, ne Jadzė (Jadvyga)*). Du pradžioje našliai, kaimynai, bandantys kartu švęsti Kūčias: Šimkus, jo jau mirusi Jedzė ir Rokienė, tikrieji miestelio gyventojai, čia gimę, augę, ėję į mokyklą. Gal pirmą sykį pasakyta: tikrieji gyventojai, vadinasi, vietiniai, susikalbantys ne tik kalba, bet ir patirtimi, kalbėjimą persmelkiančia. Šimkus ateina, kai jau sutemsta, pabildina į duris, pagarbina, nusivelka ir tartum pasiaiškina:

„– Aš tau taip pasakysiu: ir Kūčios, ir

Visi Šventi nėra kokios šventės, tik tai nervams skaudinti. Paliekta namuos keistai kaip bažnyčioj.

Rokienė pritaria, jaučia tą patį:

– Kad tokios jau yr.

– Še, – atkišo puslitrinį stiklainį rudos sėmeninės druskos. – O čia – dar Jedzės su medu sutaisyta.

„Taip ir mislijau, – pagalvojo Rokienė, – kad atsives ir Jedzė“, bet pasakė ką kita:

– Ne, Šimkau!.. Ar ir per Kūčias?..

– Po lašą.

Atsilaužia kalėdaičio.

– Dabar nėra kaip su tokia burna nė cibulynės srėbti, – ir Šimkus ištiesė ranką prie savo butelio.“

Bendravimo, kalbėjimosi būdas: „Ne, Šimkau“ ne neiginy: maždaug, ką tu galvoji, ką tu sau manai, negi gersi per Kūčias. Tikslus atsakymas: „Po lašą.“ Valgiai (ruda sėmeninė druska, cibulynė), švenčių vardai (Visi Šventi). Vieniųjų žmonių būseną, santūri, mažazodė, bet aukšta: „Paliekta namuos keistai kaip bažnyčioj“; vieniši labiau jaučia ištuštėjimą, bet ir skaudų to ištuštėjimo šventumą, perspėjimą. Atodaira, artima ironijai – kaip po kalėdaičio cibulynė, reikia praskalauti burną, reikia to lašo. Gyvųjų viltis dar pasilengvinti gyvenimą, dviem našliams gal būtų lengviau, malkų mažiau tereiktų, bet ne, jų mirusieji eina kartu, nieko nebebus. „Eik, Šimkau, numie“, – ištaria Rokienė. Šimkus sunkiai eina į savo kiemą, kalbasi pats su savim: „Jedzele, Jedzele, ką tatau būčiau prisidirbęs!“

Turime dar apie ką kalbėti tarmių metais. Dar turime.

Kalba, pasakyta Rašytojų sąjungoje per knygos „Gyvenu viena“ sutiktuves

■ Labai spalvotą 2008 metų rudenį A.Šliogeris – nemėgėjas keliauti – suplanavo tolimą pagal jį maršrutą po Žemaitiją. Pagrindinis mūsų išvykos tikslas buvo Arvydo bičiulės Viktorijos Daujotytės tėviškė. Suradom, kur gyventa.

Į kalnelius lipom, beveik viską – medžius, karves, arklius, keliukus, paukštukus – fotografavom, laukais lakstėm, kaimynus kalbinom. Atrodė, kažką tokio tuoj rasim, kažkokią paslaptį tuoj suprasim...

Elenos Tervidytytės nuotraukoje – Arvydas ir Zita Šliogeriai.

ET

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar reikalavimas budėti mokykloje nepažeidžia vaiko teisių?

Mokyklos, kurią lanko mano vaikas, administracija pertraukų metu verčia moksleivius budėti mokykloje ir jos valgykloje. Ar tokia tvarka yra teisėta? Ar tai nėra vaikų teisių pažeidimas?

Vadovaujantis Švietimo įstatymo (ŠĮ) 59 str. 5 dalies 3 punktu, švietimo įstatigos vadovas atsako už sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto, prievartos apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

Pareigą užtikrinti ugdomų mokinių saugumą ŠĮ 49 str. 2 dalies 1 punktą numato ir mokytojas.

Tai reiškia, kad mokinių saugumas pirmiausia yra pedagogų atsakomybė ir pareiga.

Paprastai mokinių pareiga budėti mokykloje nustatoma mokyklos nuostatuose, vidaus tvarkos ir mokinių elgesio taisyklėse. Svarbu, kokios yra nustatytos būdinčiojo mokinio teisės ir pareigos, atsakomybė. Vienareikšmiškai negalima teigti, kad mokinių budėjimas mokykloje yra vaiko teisių pažeidimas. Norint konstatuoti galimą vaiko teisių pažeidimą, būtina vertinti konkrečios mokyklos dokumentus, reglamentuojančius mokinių budėjimo tvarką.

Pažymėtina, kad patyčių prevencijos specialistai rekomenduoja, kad budėjimuose dalyvautų tik suaugusieji, t. y. į šią veiklą nebūtų įtraukiami mokiniai. Minėta rekomendacija siejama su tuo, kad budintys mokiniai gali konfliktuoti su jaunesniais mokiniais ir pan., todėl kai kurios mokyklos atsisako mokinių budėjimo. Koreguoti nusistovėjusią mokykloje mokinių budėjimo tvarką galima diskutuojant mokyklos bendruomenėje bei ieškant optimalaus problemos sprendimo varianto.

Tarptautiniuose ir nacionaliniuose teisės aktuose yra įtvirtintos vaiko dalyvavimo teisės – apimančios vaiko teisę dalyvauti bendruomenės veikloje, reikšti savo nuomonę, dalyvauti sprendimų, susijusių su vaiku, priėmimu. Mokinių pageidavimai, susiję su jų budėjimu mokykloje, turi būti svarstomi mokyklos savivaldos institucijose – mokinių taryboje ir mokyklos taryboje. Priimančiam sprendimui dėl tikslingumo mokiniams budėti mokykloje, privalu išklausti mokinių nuomonę bei atsižvelgti į jų pageidavimus.

Per kiek laiko turi būti įvykdomas teismo sprendimas?

Mano darbo ginčas su mokyklos direktoriumi baigėsi teismo patvirtinta taikos sutartimi. Tačiau atrodo, kad vadovas susitarimo laikytis neketina.

Per kiek laiko turi būti įvykdomas teismo sprendimas? Kada kreipiamasi į antstolį? Kokie kreipimosi terminai?

Įsiteisėjęs teismo sprendimas turi būti įvykdomas nedelsiant, kaip galima greičiau. Jeigu asmuo po teismo ar kitos institucijos sprendimo per įstatyme įtvirtintus terminus geranoriškai neįvykdo prievolės, sprendimas gali būti pateikiamas vykdyti antstoliui.

Antstolio atliekamas priverstinis sprendimų vykdymas yra paskutinė teisingumo vykdymo priemonė. Ji taikoma tada, kai asmuo laiku nevykdo savo prievolės.

Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso (CPK) 606 str. 2 dalimi, teismo sprendimų pagrindu išduoti vykdomieji raštai antstoliams gali būti pateikiami vykdyti 10 metų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos.

CPK 606 str. taip pat nurodo, kad vykdomieji dokumentai dėl grąžinimo į darbą gali būti pateikti vykdyti per vieną mėnesį nuo pirmos dienos po sprendimo priėmimo. Vykdomieji raštai pagal teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per dešimt dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo. Vykdomųjų raštų pagal skubiai vykdytinus teismo sprendimus pateikimo terminas skaičiuojamas nuo pirmos dienos po sprendimo priėmimo. Terminas, per kuriuos gali būti pateikti vykdyti kitų pareigūnų ar institucijų nutarimai, nustato atitinkami įstatymai. Jeigu pagal teismo sprendimą išieškomos periodinės išmokos, tai vykdomieji dokumentai galioja visą laikotarpį, kuriam priteistos išmokos, o CPK 606 str. 2 dalyje nustatytas terminas prasideda nuo kiekvienos išmokos termino pasibaigimo dienos.

Ar IP adresas yra asmens duomenys?

Prašau paaiškinti, ar kompiuterio, kuriuo naudojuosi mokykloje, IP adresas yra asmens duomenys, kurių tvarkymui galioja Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo reikalavimai?

Interneto protokolo adresas, arba IP adresas, tai unikalus numeris, identifikuojantis prisijungimo prie elektroninių ryšių tinklo įrenginį, pvz., prie interneto besijungiantį kompiuterį. Gali būti paskiriamas nuolatinis (statinis) arba kintamasis (dinaminis) IP adresas. Jungiantis prie interneto, nuolatinis IP adresas lieka toks pats. Kintamasis IP adresas yra laikinas, nes DHCP (angl. *Dynamic Host Configuration Protocol*) serveris kompiuteriui priskiria vis kitą IP adresą, atsitiktinai parinktą iš serverio turimų ir priskyrimo momentu esančių laisvų IP adresų.

Vadovaujantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 str. 1 dalimi, daugeliu atvejų IP adresas bus laikomas asmens duomenimis, t. y. informacija, susijusia su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta. Mat nuolatinis IP adresas yra susietas su konkrečiu vartotojo prisijungimo įrenginiu. Nors tas pats kintamasis IP adresas gali būti suteikiamas skirtingiems vartotojo prisijungimo įrenginiams, tačiau interneto paslaugų teikėjai ir vietos tinklų valdytojai, pasitelkę turimas priemones, dažniausiai gali nustatyti interneto naudotojų, kuriems jie suteikė IP adresus, tapatybę, nes jie paprastai registruoja prisijungimo datą, laiką, trukmę ir kintamąjį IP adresą, suteiktą naudotojo kompiuteriui. Tą patį galima pasakyti ir apie interneto paslaugų teikėjus, saugančius įrašus serveriuose. Tokiais atvejais kintamasis IP adresas irgi būtų pripažįstamas asmens duomenimis.

Yra retų atvejų, kai pagal IP adresą dėl naudojamos programinės įrangos ar organizacinių priemonių nėra galimybių nustatyti, iš kokio kompiuterio buvo naudotasi internetu, arba konkrečios asmens, kuris naudojosi kompiuteriu. Tokiais atvejais IP adresas nebūtų pripažįstamas asmens duomenimis.

Parengė Vytautas STRAZDAS

„DIALOGAS“ KLAUSIA

Kalbėjimo įskaita – jokių atradimų

„Mielos lituanistės ir lituanistai, pasidalinkite išpūdžiais apie kalbėjimo įskaitą. Ar vaikai mintinai „varė“, ar buvo ir smagių atradimų?“ – klausė „Dialogas“ savo Facebooko profilyje.

Plačiau atsakė mokytoja ekspertė Regina Dilienė: „Jokių atradimų nebuvo, nes prieš tai vaikai parašė savo temas (liepiau kuo daugiau panaudoti mūsų išeitos medžiagos ir universalių gabaliukų), aš ištaisčiau, tada padėjau rinkti daugiau ir vertingesnės medžiagos, tįsiau knygas iš namų, rankiojau straipsnių ir disertacijų ištraukas, mokiau adaptuoti. Visa tai tam, kad jeigu jau mokosi atmintinai, tai kad būtų vertinga, o ne bet kas. Paskui per pamokas vaikai bandė sakyti savo kalbas, kai ką nufilmavom ir vėl analizavom, taisėm, tobulinom. Visos potėmės imtos iš literatūros temos, tad būsimam rašiniui tikrai pasiruošta: du–trys sakiniai – ir bet kuri tema bus nuvairuota prie išmoktų gabalų. Beje, po atostogų pirmas

kontrolinukas toks ir bus: savo kalbėjimo temos gabalus panaudoti duotoje temoje.

Tik niekaip nesuprantu, kodėl du mėnesius „kalta“ temas vaikai privalo atsiskaityti būtent per tas dienas, kurias nurodė NEC. Kadangi dalį temų keitėme, tai apskritai kai kurie mokiniai ramiausiai galėjo atsiskaityti jau prieš mėnesį. Beje, jei temas galima keisti, tada netenka prasmės NEC paskelbtosios temos. Tarkim, aš turiu įvairiausių mokslinių darbų net daugiau nei 10-ies metų senumo (įvairių konferencijų pranešimai, projektai, filologų darbai), tereikia tuos darbus išdalinti ir liepti išmokti. Ne veltui sakoma, kad norint parodyti įstatymų absurdiškumą reikia juos tiesiog paraidžiui imti vykdyti.“

Dviejose Facebooko grupėse (<http://www.facebook.com/groups/mokytojai/> ir <http://www.facebook.com/groups/>), kurių dauguma narių – mokytojai, įskaitos tema diskutuota nebuvo.

„Dialogo“ inf.

Sugrįžo į Alma mater

Vilniaus „Ažuoliuko“ muzikos mokykla sukvietė iš visos šalies buvusius Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) absolventus su savo mokiniais dalyvauti projekte „Mokytojas ir Mokinyš“, skirtame LMTA 80-mečiui. Iš 16-os šalies muzikos mokyklų dalyvavo 32 duetai, juos vertino garbi komisija: prof. S.Sondeckis, prof. A.E.Radvilaitė, prof. E.Gabnys, prof. L.Naikelienė, doc. V.Dabkutė, mokytojas ekspertas G.Pamakštyš, projekto vadovė L.Ikonikova. Festivalio-konkurso dalyvius pasveikino LMTA rektorius prof. Z.Ibelgauptas. „Dialogui“ apie šventę parašė Vilniaus „Ažuoliuko“ muzikos mokyklos direktorė Aušra Šikšnelienė.

Gandro šventė

Šiomet tradicinės Gandro suktuvės Kaišiadorių lopšelyje-darželyje „Spindulys“ buvo ypatingos tuo, kad ne tik visi šventės dalyviai buvo pasidabinę paukščių, bičių ar varlių karūnomis, bet dargi kiekviena grupė turėjo paruošusi prisistatymą. Žaidybine forma vaikai susipažino su Lietuvos nacionaliniu paukščiu – gandrau, prisiminė gražias bei prasmingas mūsų senolių tradicijas ir t. t. Apie tai „Dialogui“ parašė Žydrone Paškevičienė.

Nuotraukoje – „gandrai“ ir „kielės“, auklėtojos (iš kairės): Janė Mikulienė, Birutė Petkevičienė, Daiva Keturkienė, Lina Smažinienė, Irena Druskienė.

Kuklumas

Jaunam kunigui ar vienuoliui sunku vienu kartu susilyginti kuklumu su Popiežiumi.

Gražiai pradžia pakaktų nuplauti kojas televizijos laidos vedėjai.

Kęstutis MILIAUSKAS

Sigutė KVETKIENĖ Biržų r. Kvetkų pagrindinei mokyklai vadovauja nuo 2005 metų. „Nuo tada kasmet didžiausias rūpestis – bus rudenį mokinių ar nebus, kaip „susiveikti“ jų daugiau. Visus tuos metus vasaros antrojoje pusėje nebe atostogos rūpėdavo: reikėdavo rūpintis, kad rudenį užtektų mokinių ir susirinkusieji galėtų toliau ramiai mokytis ir mokyti... Po aštuntos klasės išeidavo tik po vieną, du į gimnaziją, didžioji dauguma 10 klasių baigė pas mus. Deja, paskutiniais metais mokinių ėmė sparčiai mažėti – tikras sodybų tuštėjimo metas“, – rašo redakcijai S.Kvetkienė. Direktorė autentiškai paliudija kaimiškos mokyklos liūdną likimą.

Mokyklų tuštėjimo metas

Mūsų Kvetkai Biržų rajone – sparčiai senstantis ir nykstantis kaimas (kaip ir aplinkiniai). Jaunų šeimų beveik nebėra. Didelė dalis gyventojų yra garbaus amžiaus, nemaža dalis – eina penktą / šeštą dešimtį. Kiekvienais metais ne po vieną sodybą lieka tuščios.

Mokykla neatsiejama nuo visų valstybėje vykstančių pokyčių. Tai viena medalio pusė. Kita, šiuo metu pati svarbiausia, nes nulemia mažųjų mokyklų likimus, yra visagalis mokinio krepšelis, kurį skiria Švietimo ir mokslo ministerija. Kiek vaikų – tiek krepšelių. Iš jo dalis skiriama mokytojų atlyginimams, kita dalis – mokinių ugdymo poreikiams. Kuo mažiau vaikų, tuo mažiau ir krepšelio pinigų. Kuo mažiau pinigų, tuo prastesnės ugdymo sąlygos. Praėjusiais metais mūsų mokykloje nuo pavasario nebegalėjome vykdyti nė vienos mokinio krepšelio skaičiavimo metodikoje įvardytos mokyklai deleguotos funkcijos, išskyrus atlyginimų mokėjimą mokytojams. Bet ir tie atlyginimai jau nemažai metų – pagal patį mažiausią koeficientą, be to, neapmokant už daugelį darbų kitų darbų, nors pagal atlyginimų už darbą apmokėjimo tvarką turint pinigų būtų galima mokėti. Be to, rugsėjo mėnesį nemokėjome už darbą būreliuose. Veikla vyko tik dėl to, kad mokykloje susiformavęs mokytojų altruistų pulkelis... Vadovėlių nebeperkame, didžiąją dalį kvalifikacijos kėlimui ir mokinių edukaciniam poreikiams privalomų skirti pinigų irgi „metame“ atlyginimams. Apie naujausias informacines technologijas ir naujausių priemonių įsigijimą tik pasvajoti galime. Dėl mokinio krepšelio lėšų trūkumo direktorė jokio pavaduotojo nebeturi, socialinio pedagogo nėra, psichologo nėra, mokytojo pa-

galbininko nėra ir t. t. Neatlygintinai šių specialistų darbą dirba direktorė ir klasių auklėtojos, nes specifinės pagalbos mokiniams dažnai reikia.

Kiekvieną mėnesį visi mokyklos darbuotojai „meta“ į bendrą kasą savo atlyginimo dalį, kad nors kiek normalesnė veikla mokykloje vyktų.

Kvetkuose gyvena tik dvi dalykų mokytojos. Didžioji dalis mokytojų važinėja savo transportu iš Biržų, iš Kupreliškio, iš Čedasų (Rokiškio rajonas). Jiems nuo mokyklos iki namų – nuo 28 iki daugiau kaip 30 kilometrų į vieną pusę. Vienas reisas į abi puses – apie 60 km. Tai labai geri kvalifikuoti mokytojai, bet jiems jau nebeapsimoka atvažiuoti dirbti todėl, kad didelę dalį uždirbtų pinigų reikia pakloti už kurą automobiliui. Kitais mokslo metais dar sumažėjus mokinių, tuo pačiu ir pamokų, čionai važiuoti reikėtų dėl kelių pamokų. Kai kurie mokytojai net kurui nebeužsidirbtų.

Ne vienus metus kovėmės (nebijau to žodžio) dėl kiekvieno vaiko. Aš pati lodžiau šunis, su kolege Idalija lankydamosi sodybose, iš kurių tikėjomės „susiveikti“ mokinių arba įtikinti, kad liktų mokytis pas mus. Net iš Rokiškio r. Pandėlio gimnazijos panosės „susikombinavome“ vieną (įkalbinome gyventi pas močiutę), vieną vaiką turime iš Panevėžio, vežėmės vaiką iš Parovėjos seniūnijos teritorijos...

Džiaugiamės, kad mūsų mokykla laikoma saugia. Deja, vaikai išauga, baigia 10 klasių, išeina, kai kuriuos tėveliai išsiveža į užsienius, naujų beveik nebėra. Mūsų mokyklos aptarnauti turimoje teritorijoje, seniūnijos duomenimis, kasmet yra begimę po 2 vaikus, dalies jų gyvenamoji vie-

tovė tik deklaruota čia, bet jie niekada čia negyveno. Paskutinis vaikiukas Kvetkų kaime yra gimęs daugiau kaip prieš metus. Iš paties Kvetkų kaimo 2013–2014 mokslo metais turėtų ateiti mokytis į 1 kl. – 1 mokiniys, į 2 kl. – 1, į 3 kl. – 1, į 4 kl. – 2... Po 2–3 vaikučius dar iš aplinkinių kaimų... Aukštesnėse klasėse tegalėtų būti du komplektai: jungtinė 7–8 kl. su 13 vaikų ir 10 kl. su 7 vaikais (aštuntas „sąrašinis“ jau dabar mokosi užsienyje).

Man jau senokai atrodo, kad šalies valdžios nuosekli politika (sąmoninga ar nesąmoninga) – kaimų naikimo vėjus. Ne tik dėl mokyklų – ir dėl kultūros įstaigų, ir dėl medicinos... Ir tai visiškai nepriklauso nuo to, kas yra valdžioje. Dar praėjusios Seimo kadencijos pradžioje pedagogų visuomenė įrodinėjo, kad krepšelio metodika sužlugdys daugelį mokyklų, ypač kaimo, tačiau sostinė buvo kurčia.

Man pačiai teko kalbinti buvusį viceministrą V.Bacį jo kadencijos pradžioje apie toli nuo centrų nutolusių kaimų mokyklų, apie pasienio mokyklų likimą (mes esame pasienio zonoje). Tada išgirdau vilties suteikiančių konkrečių pažadų. Labai norėjau tikėti, kad nors keli jų bus įvykdyti. Ypač po to, kai privalomų popierių kiekį sumažino. Deja. O prasidėjus paskutiniam praėjusių metų ketvirčiui ne tik mūsų rajono mokyklas ištiko šokas: Švietimo ir mokslo ministerija perskaičiavo mokinio krepšelį ir nurėžė didelę dalį dar metų pradžioje patvirtintų krepšelio pinigų. Mūsų mokykla neteko beveik visų vieno mėnesio mokytojų atlyginimų... Didžiąjai daliai šalies mokyklų (ir kaimų, ir didžiųjų miestų) krepšelio pinigų pritrūko. Visuomenės palaikymo nebuvo, nes mokytojo autoritetas sužlugdytas.

Šios kadencijos naujojo švietimo ir mokslo ministro mintis – kurioj nors tuščioj kaimo gryčioj pakabinti lentą, ir tegul vaikai mokosi, susėdę aplink stalą... Kodėl gi ne? Tik tegul įveda internetą, aprūpina naujausiomis priemonėmis... Apvažiavęs rajonus, naujasis ministras, matyt, pats išsigando ir susivokė, kad padėtis iš tiesų labai bloga. Skubiai vieną dieną susirinkę valdžios klerkai bandė pradėti kalbėtis, kaip išsaugoti kaimų mokyklas... Bet ir vėl – tylą, jokios oficialios informacijos. Manau, kad bent dešimtmečiu pavėluota akcija.

Kokia išeitis? Nors ir mažai vaikučių, išsaugoti bent pradines klases, tegul ir trumpam, kol paskutiniai mažyliai ūgtelės. Nes ar gali būti kas geriau, nei mokykla prie namų?

ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

Algirdas ZABULIONIS,
švietimo konsultantas*

Sausio mėnesį vedžiau seminarą Tadzikistane. Seminaro dalyvių buvo per trisdešimt. Viskas vyko kaip planuota, tik staiga supratau – auditorijoje juk vien vyrai.

Prisiminiau prieš porą metų vestą seminarą Lietuvos matematikos mokytojams: apie keturiasdešimt dalyvių ir visi jie... moterys.

Lyg tyčia vasario mėnesį Nacionalinis egzaminų centras (NEC) paskelbė sąrašus mokytojų, pakviestų į eilinio ES projekto seminarus. Skaitau (tiksliau „skaičiuoju“):

- lietuvių kalbos mokytojų grupė – 60 mokytojų, tarp jų – 3 vyrai,
- matematikos – 50 ir 2,
- istorijos – 20 ir 1,
- fizikos – 21 ir 2,
- chemijos 18 ir 1,
- biologijos – 21 ir 1...

O juk tai aktyviausi, savo kvalifikaciją

norintys kelti pedagogai. Keista ta aritmetika. O dar įtariu, kad NEC labai stengėsi surasti tuos kelis vyrus savo projektui. Kad tik jie visi dalyvautų...

Prisimenu savo vidurinės mokyklos mokytojus, kuriems esu dėkingas, kad esu toks, koks esu: matematiką, dabartinį KTU profesorių Vidmantą Pekarską, fiziką, profesoriaus Rimanto Želvio tėtį Vytautą Želvį, lituanistą, tuometinį „Šviesos“ leidyklos vyr. redaktorių Joną Barcį. Tai buvo Mokytojai, kuriuos ir po 40-ies metų puikiai atmena visi mano bendraklasiai.

Tad ar tik mūsų vaikai dabartinėje mokykloje šio to nepraranda? Aišku, tai tik vėl mano subjektyvūs ir sentimentalūs prisiminimai. Tačiau juk yra atlikta ir daug tyrimų.

Praeito šimtmečio pabaigoje teko skaityti anglų profesoriaus Geoffrey'aus Howsono studiją, kurioje buvo analizuojama aukštesniųjų klasių matematikos mokytojų sudėtis įvairiose Vakarų Europos šalyse. Vienas iš pagrindinių studijos klausimų: kodėl matematikos mokytojų vyrų dalis šalyse taip skiriasi – nuo tik keliolikos procentų vienose iki daugumos kitose? Priežastis buvo atrasta paprasta – mokytojų vyrų dalis mokyklose

tiesiogiai priklauso nuo pedagogo profesijos prestižo toje šalyje (tai gana lengvai gali būti „išmatuota“ santykinio mokytojo atlyginimo dydžiu kitų profesijų atžvilgiu).

Teiginys toks paprastas, kad dabar net gali kilti klausimas: ir kam gi reikia „gilių“ tyrimų akivaizdiems ryšiams nustatyti? Pasirodo, reikia, nes tik tada apie tuos akivaizdžius ryšius galima bandyti papasakoti švietimo politikams ir ko nors dar tikėtis...

1995-aisiais pirmą kartą Lietuvoje vykdami tarptautinį TIMSS tyrimą aštuntą klases mokančių matematikos mokytojų klausėme: „Ar Jūs manote, kad šalies visuomenė (Jūsų mokiniai) vertina Jūsų darbą?“ Visuomenės pripažinimą tada jautė apie 44 proc., mokinių – apie 76 proc. apklaustų pedagogų. Tiek skaičiai, tiek jų skirtumas kėlė nerimą.

**Jau dešimtmetis, kaip galiu sakyti – esu nepriklausomas švietimo konsultantas. Per tą laiką dirbau daugiau nei dvidešimtyje įvairių pasaulio šalių, mačiau tikrai daug švietimo reformų. Gal todėl ir į Lietuvos švietimo sistemos kaitos virą žiūriu truputį iš šono. Pirmiausia stengiuosi aiškintis ne kaip jie vyksta, bet suprasti, kur jie mus nuves, kokios buvo jų priežastys ir tikslai. Juk daugeliu atvejų kaitos žingsniai užgožia, pasidaro daug svarbesni už patį kelionės tikslą.*

Tad noriu su „Dialogo“ skaitytojais pasidalyti savo įžvalgomis apie įvairius Lietuvos švietimo sistemos aspektus, kartais – netikėtus, kartais – kasdieninius, ne tikėdamasis skaitytojų nusteibinti, bet kviesdamas susimąstyti.

KOLEGA – KOLEGAI

Poezija ir pavasaris

Kaip ir kasmet, Kėdainių PRC Pramonės ir paslaugų skyriuje buvo paminėta Pasaulinė poezijos diena. Popietės „Poezijos švelnus prisilietimas“ pasirinkta tema – pavasaris. Dalyviai, susiskirstę į grupes, atliko užduotis. Pirmiausia, gavę eilėraščių, turėjo jį gražiai perskaityti, atspėti autorių, literatūriniame žemėlapyje parodyti jo gimimo vietą. Antroji užduotis – surinkti ir sugrąžinti į vietas iš eilėraščių „pabėgusius“ žodžius. Ši užduotis sukėlė daugiausia malonių emocijų.

Popietėje skambėjo Maironio, B.Brazdžio, J.Aiščio, S.Nėries, V.Mykolaičio-Putino, H.Radausko, H.Nagio, J.Degutytės, J.Strielkūno, E.Matuzevičiaus, L.Degėsio eilėraščiai, aktorių trio dainuojamoji poezija, o ekrane vienas kitą keitė nuostabūs pavasario vaizdai. „Lietuvių poetų eilėraščiai padėjo pajusti pavasario dvelksmą, įsileisti jį į širdį“, – rašo „Dialogui“ mokytoja **Birutė Konstanblackaitė**.

Valanda su Putinu

Kretingos Jurgio Pabrėžos gimnazijos bibliotekoje jaunųjų filologų ir kūrėjų būreliai surengė literatūrinę popietę „Aš liksiu ištikimas žmogui ir sau pačiam“, skirtą rašytojo Vinco Mykolaičio-Putino 120-osioms gimimo metinėms.

Renginiui pasirinktas poetinės kompozicijos žanras. Ruošiant scenarijų, mokiniai siūlė savo idėjas. Dėliojant medžiagą stengtasi remtis kompozicijos kūrimo principais. Įžangoje – dokumentinio filmo „Vincas Mykolaitis-Putinas“ (1970 m., Lietuvos kino studija, režisierius – Rimtautas Šilinis) fragmentas. Viso renginio metu rodomas sustabdytas kadras: rašytojas sėdi ant parko suolo ir tarsi tarp mūsų... Aiškinama slapyvardžio *Putinas* kilmė. Toliau įrašas – pats poetas deklamuoja eilėraštį „Sausis“. Po to susirinkusieji į popietę klausėsi rašytojo atsiminimų apie naktigonėje užsisvajojusį tėvą. Vėliau mokiniai skaitė pasirinktus poeto eilėraščius...

Bibliotekininkė Snieguolė Jandailovienė pristatė 2013 m. išleistą Stasio Lipskio knygą, biografinį romaną apie V.Mykolaitį-Putiną „Išsivadavimas“. Knyga, kurioje pasakojama apie dramatišką iškilaus rašytojo kasdienybę, mokinius suintrigavo. Toliau gimnazistai skaitė literatūros kritikų mintis apie Putino poeziją. Popietės metu skambėjo Vytauto Kernagio atliekama daina pagal poeto eilėraštį „Margi sakalai“. Ši daina tarsi papildė Putino mintį, jog muzika yra įstabiausia ir aukščiausia meno šaka, kuri atspindi žmogaus kūrėjo dvasią ir pagauna skaitytojo sielą, tad lyrika labiausiai prilygsta muzikai.

Ypač visus sužavėjo poeto eilės „Pavasario saulė“ („Summer sun“) ir „Vidurnaktis“ („At the midnight“), vaikinių ir merginų pakaitomis skaitomos lietuviškai ir angliškai.

Renginio kulminacija – katpėdėlių

puokštelė, mokytojos parsivežta iš Aušrakalnio, poeto mėgstamiausios vietos gimtinėje, ir romano „Altorių šešėly“ ištrauka (Liudo Vasario išleistuvės, Liudas apgaubia Liucę skara, galėjimo pabučiuoti scena), kurią skaitė lietuvių kalbos mokytojos Milda Šukienė, Vida Trakienė, Eglė Litvinienė.

Jauki tylą – tikslas pasiektas: mokiniai išgirdo ir pajuto. Ir atomazga – gimnazijos mokinių kūrybos (dviejų gimnazisčių) puokštelė poetui. Taip pat renginio viešnių, Klaipėdos universiteto studentų, mintys apie skaitymo reikšmę, poeto kūrybos įtaką jų gyvenime, palinkėjimai jauniesiems kūrėjams.

Visi popietės dalyviai buvo apdovanojami V.Mykolaičio-Putino kūrybos skaitymams sukurtais knygų skirtukais.

Irutė LAPINSKIENĖ,
Neringa MIKALOČIENĖ,
Kretingos Jurgio Pabrėžos gimnazija

MOKYKLOSE

■ Mosėdžio vaikų lopšelio-darželio bendruomenė pasirūpino, kad net 16 paukštelių porų turėtų naujus namus.

Be to, lopšelio-darželio bendruomenė surengė inkiščių akciją „Nameliai sparnuotiesiems“. Šiemet tėveliai pasirūpino, kad 16 paukštelių porų turėtų naujus namus. Jie iškelti Respublikinio unikalių akmenų muziejaus parke.

Mosėdžio vaikų pavasaris

Skuodo r. Mosėdžio vaikų lopšelyje-darželyje šventiniu rytmečiu paminėtos Juozapinės. Kaimynystėje esančių įstaigų – Mosėdžio gimnazijos, seniūnijos, Respublikinio unikalių akmenų muziejaus, Mosėdžio PSPC ir kitų – atstovai buvo pakviesti į tradicinį renginį „Gorgo gorgo į darželį torgo“. „Šventės vedėjai Juozukas ir Agota kartu su vaikučiais apdainavo sočiosios duonelės kelią iki mūsų stalo, – pasakoja auklėtoja **Laima Bernotienė**. – Kai iškepta duonelė kvepėjo ant Agotos rankų, šventės dalyviai buvo sukviesti prie vaišių stalų. Visų amžiaus grupių vaikų stalai buvo apkrauti margaspalviais rankdarbiais, tradiciniais valgiais, skanumynais.“

Antanavo vaikų Velykėlės 2013

Antanavo pagrindinėje mokykloje (Kazlų Rūdos sav.) pirmąkart organizuota kultūrinė pažintinė diena „Vaikų Velykėlės – šventė mažam ir dideliui 2013“ 1–5 klasių mokiniams, – informuoja renginio organizatorė pradinė klasių mokytoja **Rūta Grikiėnienė**.

„Su tikybos mokytoja B.Balčiūnaityte vaikai prisiminė Didžiosios Velykų savaitės prasmę ir simbolius. Dailės mokytojos E.Liudvinavičienės pasakojime vaikai pabuvojo Spalvų Karalystėje, susipažino su senovinėmis margučių marginimo tradicijomis, piešė piešinius, kuriuose turėjo atsispindėti senoviniai marginimo raštai. Šventės metu darbeliai buvo kabinami ant ištemptų virvių, taip sukuriant senovinių margučių galeriją ir t. t. Labiausiai mokiniai norėjo išbandyti jėgas, kurdami savo magišką margutį įvairiomis technikomis: aplipinant manų kruopomis ir dažant guašu, apveliant vilną, aplipinant margutį trauktu popieriumi, marginant vašku. Pastaruoju būdu marginti kiaušinius mielai sutiko padėti viešnia iš Kazlų Rūdos menininkė mėgėja Antanina Kajokienė. Jai labai dėkojame“, – pasakoja R.Grikiėnienė.

■ Antanaviškių margučiai

Juozo Erlicko poezijos popietė

Vilniaus r. Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazijoje pagerbtas gyvasis klasikas Juozas Erlickas, 1997 metų Nacionalinės premijos laureatas, šį kovą atšventęs savo 60-metį. Poezijos popietėje poeto eilėraščių skaitė apie 30 poezijos gerbėjų, 4–7 klasių mokinių, šeštakai paruošė ir inscenizaciją pagal poeto eiles. Gimnazijos skaitykloje eksponuota ir surinktos medžiagos apie J.Erlicką bei knygų paroda, kurią kartu su bibliotekininkėmis parengė lietuvių kalbos mokytoja **Jelena Garliauskienė**. Renginį vedusi mokytoja **Neringa Januševičienė** pasiūlė mokiniams nupiešti pasirinkto eilėraščio iliustraciją ir ją padovanoti gimnazijos bibliotekai.

Intensyvus kovas S.Stanevičiaus vidurinėje

Kovas Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinėje mokykloje buvo gausus renginių, – praneša „Dialogui“ mokytoja **Birutė Vaiciukevičienė**. Atvirų durų dieną (jos veiklas koordinavo direktoriaus pavaduotojos D.Grigenė ir O.Sabaitienė) atvykusius svečius sveikino mokyklos meniniai kolektyvai, būsimiems pirmokams, penktokams bei jų tėvams surengtos ekskursijos po mokyklą, mokyklos muziejų, būsimieji mokiniai su tėveliais dalyvavo įdomiosiose pamokėlėse, susitiko su mokyklos vadovais, mokytojais ir t. t. Neužmiršta mokykloje veiksmo savaitė „Be patyčių“ (renginius koordinavo socialinė pedagogė L.Druteikaitė). Kovą mokykloje organizuotas ir tęstinio projekto „Jungtys“ seminaras „Edukacinė kūrybinė veikla“. Jame, be šeimininkų, dalyvavo Vilniaus „Šviesos“ bei Šeškinės pradinė mokyklų 3 ir 4 klasių mokytojai, į projekto veiklą įsitraukė ir LEU Dailės fakulteto studentai – būsimieji pedagogai. „Artimiausias projekto renginys – kūrybinės dirbtuvės – visų trijų minėtų mokyklų ugdytiniais kaip tik numatomas Edukologijos universitete. Šio projekto tikslas – dalintis ugdymo proceso gerąja patirtimi, o būsimiems pedagogams – puiki proga kūrybinio darbo metu pažinti mokinius“, – rašo informacijos autorė.

Švenčių ratas Ažulaukėje

Rasita Petrulėvičienė ir Inga Šidlauskienė praneša: kad neprailgtų atbundančios gamtos laukimas, Vilniaus r. Eitminiškių vidurinės mokyklos Ažulaukės skyriaus pradinė klasių mokytojos organizavo projektą „Švenčių ratas“. Jo tikslas – sujungti ir paminėti svarbiausias kovo mėnesio šventes. „Švenčių ratas“ pradėtas „sukti“ nuo šv. Kazimiero dienos – lankytasi Vilniaus Kaziuko mugėje (daugelis skyriaus mokinių tikroje mugėje lankėsi pirmą kartą). Tarpautinė rašytojų diena paminėta skaitant ir pristatant mėgstamiausias knygas; 40-ies paukščių diena – dalyvaujant piešinių ir fotografijų konkurse „Gandrus pasitinkant“. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos proga, susipažinus su šventės reikšme, gaminti atvirukai su tautine simbolika (jie dekoruoti pačių „austomis“ trijų spalvų popierinėmis juostelėmis). Paminėjo Ažulaukės pradinukai ir Knygnešio bei Žemės dienas, neužmiršo ir savaitės be patyčių.

Švietimas: apmaudus atotrūkis ir pokyčių perspektyvos (I)

► Atkelta iš 1 p.

Kalbant apie Azijos tigrų, tarp jų ir Taivano, ekonominį augimą bemaž visada prisimenama tų šalių švietimo sistema ir itin aukšti jaunimo išsilavinimo standartai, visuotinė pagarba žinioms ir išsilavinimui.

O dabar palyginkime eilinio mažojo kino ir eilinio lietuvačio kelią iki absolvento kepuraitės bei būsimas gyvenimo perspektyvas.

Pramoga, kaip mokymosi „formatas“

Na, mažasis kinas jau 3–4 metų žygiuoja į mokyklėlę. Ši, nors ir vadinama darželiu, paremta labai aiškiu mokymosi prioritetu. Darželis mažajam kinui nėra vieta, kur tėveliai jį palieka, kol patys dirba, – tai vieta, kur jis pradeda mokytis. Nuo 6 metų lankyti darželį privaloma – mažasis žmogus ruošiasi rimtam mokslui mokykloje. Kad tas mokslas bus rimtas, aišku jau vien iš to, kad pamokos vaikams nuo 7-erių iki apytikriai 13-os metų vyksta nuo 7.30 iki 16 val.

7 klasėje prasideda trimetis kelias į nacionalinius egzaminus, kurie laikomi baigus 9 klasę (apytikriai 15 metų). Pamokų laikas pailgėja iki 17 valandos, tačiau tik oficialiai, – įprasta, kad pamokos mokykloje vyksta ir iki 20–21 val. Vaikai tęsia dar 5–6 klasėje pradėtus algebros ir geometrijos kursus, tačiau dabar imasi jau ir trigonometrijos bei mokosi įrodinėti teoremas (kodėl tas įrodinėjimas išnyko iš Lietuvos mokyklų – man gili paslaptis).

Gal būkime atviri – kai taivaniečiai mokosi (ir rimtai mokosi!) rimtų dalykų, lietuviukas pramogauja ir ilsisi nuo „sunkaus“ darbo mokykloje. Dėl mokyklai primetamų nežmoniškai plačių švietimo tikslų (na, žinome, – išugdyti tobulus genijus ir dar visus

sykiu) pramoga Lietuvos mokykloje tampa pagrindiniu siekiu mokymosi „formatu“. Nuolat girdime: mokytojai nesudomino, tad vaikelis ir neišmoko. (Beje, kodėl tuomet stebimės, kad po 15 metų „mokslo“ toks augintinis darbo neranda arba dirba prastai, nes darbdavys jo „nesudomina“?)

Kita vertus, Lietuvos mokytojas, pasiklydęs tarp neįveikiamų užduočių, spaudžiamas tų tėvų, kurie nori ne rezultato, o ramybės, bijodamas būti „neįdomus“ bei per griežtas, irgi pradeda žaisti savo žaidimus – mažina reikalavimus, vertina iš lubų ir taip pelno ramybę mainais į vaiko ateitį ir sugriautą švietimo sistemą.

Mokykime skirti faktus ir nuomones

Dar viena pamatinė mūsų švietimo yda yra pabėgusi „tiesa“. Kinas mokykloje nediskutuoja su mokytoju tol, kol nieko nemoka. Vadinasi, nediskutuoja gana ilgai. Kritinio mąstymo ugdymas reikalauja metų metais puoselėti vaiko proto discipliną: ta disciplina neatsiranda, jei pradeda nuo kritikos, o ne nuo pačios disciplinos.

Lietuviukai jau pasiekė tą lygį, kai pirmoje pamokoje pareiškia savo nuomonę apie dalyką, kurį tik pradės mokytis, ir ta nuomonė yra išgirsta iš tokio pat nemokšos TV ekrane, tad mokytojas jo ir nebegaali „sudominti“.

Visuomenė turi suvokti, kad ne kiekviena nuomonė yra mokslinė. Mokykla turi mokytį vaikus ir potencialius piliečius skirti, kuri nuomonė turi pamatą, o kuri tėra kvailių norų išraiška. Tikrasis išsilavinimas nesuderinamas su tuščiu reliatyvizmu – vaikai turi mokėti skirti faktus ir nuomones. O tai reiškia, kad jie turi išmanyti pagrindus – logiką ir matematiką.

Jei norime turėti konkurencingą ekonomiką, privalu grąžinti į mokyklas rimtus matematikos ir gamtos kursus, kuriuos pakeitė pigiais „kurseliais“. (Klasikinis tokių „kurselių“ pavyzdys, deja, yra mokyklinis ekonomikos kursas, kur aklas kurčius pražūtis veda: mokiniai per ekonomikos pamokas žaidžia bendroves ir verslumą, o ekonomikos nesimokė ir absoliučiai jos intelektualinio konteksto neišmanantys mokytojai vaidina stalkerius, vedančius į verslo zonas.) Dabartinį verslą pirmyn stumia matematika ir technologijos. Jei šalies vaikai neturi rimtų šių sričių įgūdžių (ir atkreipime dėmesį – tokie įgūdžiai dabar būtini ir menininkams, nekalbant jau apie socialinių mokslų specialistus), tai jokios jokių politikų tuščios kalbos apie inovacijas niekada nevirš rimtu dalyku.

Dėl absolventų konkuruoja darbdaviai

O dabar – apie galutinį mažojo kino darbų rezultatą. Jį mačiau vieną 2013 metų kovo savaitgalį pirmaujančiame šalyje Taivano nacionaliniame universitete, kur vyko eilinė metinė naujų darbo vietų mugė šios aukštosios mokyklos absolventams. Buvo pasiūlyta per 20 tūkst. darbo vietų 222-ose kompanijose, o potencialūs siūlomi metiniai atlyginimai svyravo nuo 450 000 Taivano dolerių iki viršijančių milijoną (apytikriai nuo 40 500 iki 100 000 litų), priklausomai nuo būsimo darbuotojo išsilavinimo. Mugėje konkuravo potencialūs darbdaviai, o absolventai, nors ir aktyviai domėjosi įvairiomis galimybėmis, buvo santūrūs ir aiškiai labiau jaudinosi dėl baigiamųjų egzaminų.

Tyrimai rodo, kad pabaigę studijas iškart pagal specialybę pradeda dirbti per

68 proc. šalies absolventų (geriausiuose universitetuose procentas gerokai didesnis), kiti įsidarbina per porą mėnesių.

Siūlomų darbo vietų aprašas skambėjo išpūdingai – nuo programinės įrangos kūrėjų, inžinierių-programuotojų iki duomenų analizės ar debesijos kompiuterijos (*cloud computing*) specialistų. Tačiau bent man ypač įdomu buvo tai, kad šių žmonių dažniausiai ieškota darbui įvairių šalies ir tarptautinių kompanijų *tyrimų ir plėtros* (t. y. kūrybiniuose) departamentuose. Beje, tai buvo darbo vietos ne informatikos specialistams, o ir tiems, kurie baigė socialinius mokslus, vadybą, net menų fakultetus.

Matyt, verta paminėti ir tai, kad potencialūs darbdaviai nesidomėjo ir būsimų darbuotojų „praktine“ patirtimi: turbūt todėl šie žmonės ir vadovauja rimtoms, konkurencingoms, didelės pridėtinės vertės kompanijoms, kad suvokia, jog tarp jaunų žmonių, kurie studijų metais spėjo dar „prasisukti“ įvairiuose darbeliuose, tikėtis rasti darbuotoją, turintį potenciją sukurti kažką iš esmės naujo moderniuose techniniuose dalykuose ir taip generuoti tikrai didelius pelnus, būtų naivu.

Na, vaizdas tikrai kitoks nei dabar Lietuvoje. Ir esminis skirtumas – bendras šalies išsilavinimo lygis.

Taigi, atsakymas į pirmąjį klausimą – arba visuomenė vaikus į mokyklas siunčia mokytis ir išmokyti ir vertina mokyklą pagal realias jos mokinių žinias, arba mokykla visuomenei yra globos namai. Pastarąjį variantą pasirinkusi šalis panaikina esminį švietimo elementą ir taip nusižudo.

Aušra MALDEIKIENĖ

Tęsinys – kitame numeryje. ►

„Ekspertų“ klasė – problemų sprendimo būdas

Visuomenei išgyvenant tradicinių vertybių nykimo laikmetį, kai gyvenimas vaikui nuolat bruka spalvingą rūbą vilkinčią popkultūrą, šiuolaikinei mokyklai kyla universalių problemų – kaip stiprinti mokinių mokymosi motyvaciją, kaip sukurti jaukią, pasitikėjimą savimi įkvepiančią bei tobulėti skatinančią aplinką, kaip patraukliai perteikti amžiais kauptą tautinę patirtį.

Šiaulių Simono Daukanto gimnazija teigia radusi originalų šių problemų sprendimo būdą – nuo šių mokslo metų čia atidaryta „Ekspertų“ klasė, kurioje mokosi aukštesnį pažymių vidurkį turintys ir, svarbiausia, iniciatyvūs, kūrybingi mokiniai.

Šią klasę įkurti pasiūlusi Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja metodininkė Lolita NARBUTIENĖ nori pasidalyti savo patirtimi su tais, kurie susiduria su panašiomis problemomis.

Draugiška, maloni ir saugi aplinka

Norint išugdyti šviesią asmenybę, labai svarbi kultūrinė aplinka. Kaip teigia jaunieji gimnazijos „ekspertai“, jų bendraklasiai yra draugiški, nuoširdūs, mokantys bendrauti. Vaikai padeda vieni kitiems, konsultuojasi su klasės draugais ir mokytojais net po pamokų, todėl sukurama maloni ir saugi aplinka. Tokioje aplinkoje besimokantieji greičiau atsi- veria, nes pasitiki mokytojais ir bendramoksliais. Dalydamiesi žiniomis, mokiniai ne tik išmoksta bendradarbiauti, bet ir ugdomi kritinį mąstymą, greičiau tobulėja, sustiprėja jų noras mokytis.

Ugdytiniai formuojasi savo mokymosi strategijas: ne siekia daugiau įsiminti žinių, o kuria jų suvokimą ir mokosi taikyti įvairiuose kontekstuose. Padedami gabios, patyrusios auklėtojos J.Buivydienės, išlydėjusios į gyvenimą ne vieną talentingą auklėtinį, „ekspertai“ greitai įsiliejo į gimnazijos gyvenimą, susirado draugų, tapo aktyviais gimnazijos gerovės kūrėjais. Tai ypač svarbu šiuolaikiam žmogui, kurį gyvenimas verčia ne tik būti ryžtingą, bet ir nuolat tobulintis, gebėti atsirinkti, kas svarbu, o kas – ne, kas gera, o kas – netinkama

žmogui, trokštančiam įsisąmoninti kultūringo žmogaus bruožus. Juk „Ekspertų“ klasės tikslas yra didesnis negu tik mokyti gabius mokinius. Siekiame ugdyti moraliai tobulesnės visuomenės, kurios vis labiau pasigendama modernia pasaulyje, pagrindą. Mes ugdome ne tik žmogaus intelektą, bet ir jo dvasią.

Mokytojams – malonumas ir iššūkis

„Ekspertų“ klasės mokiniai ir jų tėvai dėkingi šioje klasėje dirbantiems mokytojams. Mokinius ugdyti buvo patikėta aukštą kvalifikaciją bei didelę pedagoginę patirtį turintiems gimnazijos mokytojams ekspertams bei metodininkams.

Mokytojų teigimu, dirbti su gabiais, motyvuotais mokiniais yra ne tik malonumas, bet ir nemenkas iššūkis. Kurdami užduotis „ekspertams“ mokytojai kelia reikšmingus mokinio ateičiai uždavinius. Pavyzdžiui, istorijos mokytojas V.Navickas ir matematikė I.Šukienė kuria mokiniams individualizuotas užduotis, kurios leidžia ne tik gerai pasiruošti olimpiadoms ir konkursams, bet ir padeda sukaupiti teorinių žinių ir praktinių įgūdžių bagažą, kuris ateityje leis puikiai išlaikyti valstybinius egzaminus, bei praplečia mokinių komforto zoną.

Dailės mokytoja E.Ignatavičienė, puikiai išmananti informacines technologijas, nuolat kuria ir pateikia mokiniams interaktyvių užduočių, ugdančių kritinį mąstymą. Per anglų (mokytoja D.Vaidžiulė, J.Vaišvilienė) ir rusų kalbos pamokas (mokytoja V.Vainorienė, S.Januševičienė) mokiniai ne tik mokosi šių kalbų, bet ir susipažįsta su jomis kalbančių šalių tradicijomis, papročiais – tai skatina augti tolerantiškiems ir kartu perprasti mūsų tautos kultūros ypatumus. Fizikos mokytojos V.Grigelienės, chemijos mokytojos V.Kladkienės bei biologijos mokytojos L.Lileikienės vadovaujami mokiniai atlieka įvairius tiriamuosius darbus – tai puoselėja smalsumą, norą patiemis pažinti pasaulį, suprasti jo dėsnius.

Lietuvių kalbos mokytoja (straipsnio autorė) „ekspertams“ yra sukūrusi individualizuotą programą, pagal kurias mokiniai gilinasi į pačių pasirinktas vienas ar kelias pasiekimų sritis – rašymą, literatūros pažinimą, teksto kūrimą ir pan. Mokydamiesi lietuvių kalbos mokiniai ne tik skaito ir analizuoja įvairius kūrinius, susi-

pažįsta su antikiniu paveldu ir klasikinės filosofijos šedevrais. Ugdytiniai aktyviai dalyvauja gimnazijos ir Šiaulių apskrities P.Višinskio bibliotekos darbuotojų siūlomuose kultūriniuose renginiuose, patys rengia literatūrines popietes, į kurias kviečia žymius miesto literatus, aktorius. Tokie renginiai ugdo bendrąją mokinių kultūrą, praplečia akiratį, leidžia ne tik betarpiškai prisiliesti prie gimtojo miesto kultūrinių aktualijų, bet ir skatina kurti.

Žinoma, „Ekspertų“ klasė nėra vienintelis ugdymo problemų sprendimo būdas, tačiau jau dabar akivaizdu (tai sutartinai patvirtina mokiniai, jų tėveliai, mokytojai, klasės auklėtoja), kad mokytis ir mokyti šiuolaikinėje mokykloje gali būti malonu. Subūrus grupę šviesių asmenybių ir kryptingai ją lavinant lengviau pasiekti svarbiausią pedagoginį tikslą – išugdyti savarankiškai mąstančią, kuriančią, kitiems noriai šviesą skleidžiančią dvasingą asmenybę. Mes ugdome tuos, kurie turės kurti moralinę ir tvirtą Lietuvos visuomenę.

Kažin ar taip galima?

Taip kartais paklausiama mokykloje, kai pastebimas netikėtas įvykis arba reiškinys. Ar gali septintokai tapti mokytojais trečiokams, nors ir trumpam – vienai anglų kalbos pamokai? Mūsų maža patirtis rodo, kad gali, – tereikia pasiruošti, instruktuoti jaunuosius „mokytojus“, ko turėtume išmokyti, ir... rezultatas pranoksta lūkesčius – taip dėmesingai dirbančių, susikaupusių tiek septintokų, tiek trečiokų seniai nebuvo regėjusios. Mokomasi buvo poromis, vyresnis mokinių mokė jaunesnįjį. Mūsų, tikrųjų mokytojų, tiesą sakant, toje pamokoje neprireikė – ir eilėraščių apie Velykas išmoko, ir naujus su tema susijusius žodžius, ir spalvų pavadinimus pakartojo... Kai nuskambėjo skambutis, kažkuris iš trečiokų nustebo: kodėl taip greitai baigėsi ta įdomioji pamoka?

Beje, nors mokomi buvo trečiokai, – ar ne septintokams ši pamoka buvo svarbesnė? Mokant kitus tikrai ir pats išmoksti, ir bendravimo, mokymo patirties įgyji.

Mes su kolege Jolanta jau ne pirmą kartą bandomė tokias pamokas organizuoti – ir sėkmingai. Gal todėl, kad mūsų požiūris į mokymo metodus panašus, gal padeda užsienio šalyse (Vokietijoje, Izraelyje) matyta panaši patirtis. Pamoką stebėjo ir būrelis mokyklos mokytojų, – tikimės, kad joms mūsų patirtis buvo įdomi.

Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos anglų kalbos mokytoja Dalia VENCKUVIENĖ ir pradinė klasių mokytoja Jolanta MALLAN

Kai galimybės ribotos, o norai – begaliniai

Viečio gimnazijoje vieno iš bankų vadovė Odeta Bložienė vedė netradicinę pamoką „Savarankiško gyvenimo pradžia – ne tik laisvė, bet ir atsakomybė“. Pagrindinis pamokos tikslas – skatinti mokinius domėtis finansų valdymo teorija ir praktika bei įgytas žinias taikyti asmeniniame gyvenime. Ekonomikos ir verslumo pamokoje dalyvavo 3–4 kl. mokiniai ir mokytojai Lina Balaišienė, Rasa Peleckienė, Povilas Tenikis ir **Renata Kisnierienė**, šios informacijos „Dialogui“ autorė.

Daugeliui atrodo, kad pasaulyje visada negali stipresnis ir aktyvesnis. Išties laimi tas, kas sugeba kūrybiškai, lanksčiai ir atsakingai savo idėjų įgyvendinimui panaudoti susidariusias palankias aplinkos sąlygas. Galime pamąstyti ir suvokti, kad ir mes galbūt turime gerų idėjų,

kurios galėtų tapti mūsų sėkmingos veiklos garantu. Asmeninių finansų vadovė pateikė keletą pavyzdžių, kurie puikiai iliustravo, kad žinias galime pritaikyti praktikoje, siekdami užsibrėžtų tikslų, kiek nedaug reikia, kad svajonės taptų tikrove.

O.Bložienė mokiniams pasakojo, kaip išmokyti planuoti savo biudžetą. „Pinigai mus lydi visą gyvenimą, tad apie asmeninius finansus reikia kalbėti nuolat. Nuo pinigų priklauso mūsų buitis, mūsų gyvenimo kokybė“, – sakė viešnia. Žmogaus galimybės ribotos, o norai – begaliniai. Kuo daugiau žmogus uždirba, tuo didesnės jo išlaidos...

Abiturientai sužinojo, kokie sunkumai ir kokia finansinė atsakomybė laukia įstojus į universitetą. Vidutinis studento biudžetas, įskai-

tant mokesčių už būstą, yra apie 800 litų. Įdomu buvo išgirsti, jog apklausus 10 tūkst. studentų paaiškėjo, kad vidutinės studento mėnesio pajamos siekia 620, o išlaidos – 570 litų. Aišku, studento pajamos dar priklauso nuo to, kur jis studijuoja: gimtajame ar kitame mieste. Viešnia moksleiviams paaiškino, kad didžiąją pajamų dalį (apie 30 proc.) žmogus skiria maistui, apie 20 proc. – būstui, 10 proc. – transportui, likusias – kitoms reikmėms tenkinti.

„Jaunimo ambicijas ir gyvenimo principus apibūdina garsaus senovės karvedžio Hani- balo posakis: „Arba aš keliu rasiu, arba pats jį nutiesiu.“ Linkime abiturientams rasti savo kelią, kuris būtų grįstas sėkme, ištverme, atsakomybe, laisve ir tikėjimu“, – rašo mokytoja R.Kisnierienė.

Lietuvių, anglų, rusų...

Šiaulių r. Gilvyčių mokykloje lietuvių, anglų bei rusų kalbų mokytojos inicijavo projektą „Kalbų dienos“. Jame dalyvavo 5–10 kl. mokiniai.

Lietuvių kalbos olimpiadoje mokiniai tobulino raštingumą, taisyklingos kalbos įgūdžius, rusų kalbos kaligrafijos konkurse – dailios rašyenos. 8–10 kl. mokiniai dalyvavo anketinėje apklausoje „Ką žinau apie lietuvių tarmes“, septintokai apklausti interviu metodu. Apibendrinant rezultatus pastebėta, kad mokiniai nedaug

žino apie tarmes, retai tarmiškai bendrauja su artimaisiais, bendraamžiais. 5–6 kl. mokiniams mokytoja Diana Greiviskienė vedė pamoką-viktoriną „Liudija knygnešystės istorija“. Mokiniai žiūrėjo filmą „Knygnešys“, stebėjo skaidres apie spaudos draudimo laikotarpį, atsakinėjo į pačių sugalvotus klausimus apie knygnešius, jų veiklą spaudos draudimo metais, prisiminė šiuolaikines draudžiamas knygas, šeštokas Domas M. pristatė trumpą pranešimą apie knygnešio J.Bielinio veiklą ir gyvenimą.

Anglų kalbos mokytoja Jūratė Banevičienė bei lietuvių ir rusų kalbų mokytoja **Rasa Mazaliauskaitė** (šios informacijos autorė) 8–10 kl. mokiniams organizavo viktoriną „Piname kalbų pyne“. Paminėta ir Pasaulinė poezijos diena, išklausti mokinių skaitomi eilėraščiai bei eilėraščių įrašai (S.Gedos, J.Erlicko). Kalbų žinias mokiniai gilins dalyvaudami ir internetiniuose konkursuose „Gintaro kelias“, „Švari kalba – švari galva“, „Amber Star“, „Azbukovnik“.

Dvi pamokos viena tema

Dar 2000-aisiais, kai Elektrėnų „Ažuolyno“ mokykla nebuvo paliesta didžiųjų švietimo reformų, mokytojų lituanistų iniciatyva buvo organizuoti pirmieji savivaldybės mokinių poezijos skaitymai. Poezijos skaitymai minint Pasaulinę poezijos dieną mokykloje tapo tradiciniai, nepaisant, kad mokykla iš stiprios, savo literatūrinėmis tradicijomis pagarsėjusios vidurinės mokyklos tapo dešimtmete.

Šiomet kovo 21-ąją paskaityti savo pirmųjų bandymų kurti eilėraščių ir kartu su vertėju, poetu Dainiumi Gintalu pasikalbėti apie eilėraščio gimimą rinkosi šeštokai. Netradicinėje popietėje-pamokoje vaikai skaitė savo eiliuotus kūrinėlius, kuriuos patys ar tėvelių, vyresniųjų brolių padedami surišo į smagias pirmąsias knygeles, dalijosi dar vaikiškos kūrybinės „kančios“ patyrimais. Svečias džiaugėsi kartu su mokiniais, papasakojo apie eilėraščio žanrus, modernaus eilėraščio kitiškumą. Čia vaikai pirmą kartą išgirdo apie haiku, sužinojo, kad kuriant maža tik surimuoti galūnes – reikia minties, temos, o kartais net skiemenis eilutėje skaičiuoti būtina. Na, o labiausiai vaikams patiko, kai svečias pasakojo apie eilėraščių skaitymo džiaugsmą. Tarkim, paskaitai savo eilėraščių troleibuse ar turguje... Vieni džiaugiasi, sako, kad gražu, kiti tik pečiais gūžteli ir žvelgia keistais žvilgsniais. Argi nesmagu? Šeštokams naujiena tapo ir tai, kad kartais poetiniai tekstai kuriami pagal muziką – taip poetui bendradarbiaujant su kompozitoriumi gimsta muzikinių spektaklių, roko operų libretai.

Tarsi preliudiją į minėtą popietę galima būtų pristatyti dar vieną kiek anksčiau vykusį susitikimą su literatu, kūrėju, fotomenininku Ričardu Šileika. Tai jau respublikinio projekto „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“ kūrybinė pamoka. R.Šileika, tiesa, aštuntokams pasakojo ne apie eilėraščio, bet apie pačios minties gimimą. Dirbdami grupelėse ir individualiai mokiniai susipažino su asociatyviniu vaizdu, asociatyviniu mąstymu. Paprasčiausioje spalvų paletėje, keistoje nuotraukoje vaikai mokėsi išvelgti nuotaiką, ją papasakoti, aprašyti, nupiešti... Gimė nemaža gražių miniatiūrų, vaizdelių. Ričardas mokė vaikus leisti vaizduotei plėstis, tačiau įspėjo, kad tarp fantazijos ir realybės visgi turėtų išlikti sąsają, per kurias atsiskleistų ir žmogiškoji patirtis, ir jausmai, gal net problemos, nerimas. Kitaip kūryba bus svetima, nesuprantama, neužgaus širdies... Argi tokia bus įdomi?

Daiva BALČENIENĖ,

Elektrėnų „Ažuolyno“ pagrindinės mokyklos mokytoja

PROJEKTAI. „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“

Kaip išsirinkti gerą knygą?

Kelmės „Aukuro“ vidurinėje mokykloje lankėsi Lietuvos rašytojų sąjungos narys, Lietuvos edukologijos universiteto Lietuvių ir lyginamosios literatūros katedros profesorius Vytautas Martinkus. Su aukštesniųjų klasių mokiniais rašytojas diskutavo, kas yra literatūra, svarstė, pagal kokius kriterijus pasirinkti gerą knygą, kaip vertinti šiandieninę literatūrą. Profesorius akcentavo, kad gerą knygą išsirinkti sunku. Dėl to ginčijasi net vertintojai specialistai. Literatūra nėra vien kažkokių taisyklių visuma, moralės ar tiesos ieškojimas. Anot I.Kanto, kiekvienas žmogus turi vidinę galią, patyrimą. Jausmas svarbesnis už tai, ką žodžiais sugebi pasakyti. Rašytojas linkėjo kūrinius suprasti pagal savo suvokimo galias, literatūros išmanymą. Susitikimo pabaigoje rašytojas pristatė savo naujausias knygas, pasidalino kūrybiniais planais, linkėjo pasirinkti ir skaityti tik gerą literatūrą.

Apie tai „Dialogui“ parašė mokytoja **Danutė Ramanauskienė**.

Fotografija spaudoje ir atsakomybė

Kėdainių suaugusiųjų mokymo centro (KSMC) bendruomenę į skaityklą subūrė fotomenininko Jono Staselio viešnagė, – praneša lietuvių kalbos mokytoja **Aldona Šliažaitė**.

J.Staselis – Lietuvos fotomenininkų sąjungos pirmininkas, daugelį metų dirbo dienraščio „Lietuvos rytas“ fotokorespondentu, VšĮ Lietuvos spaudos fotografų klubo steigėjas, žurnalo „Fotografijos ratas“ redaktorius, tarptautinio fotografijų konkurso „Fujifilm Euro Press Photo Awards“ vertinimo komisijos narys, daugelio fotografijos parodų kuratorius, seminarų, projektų vadovas, konkurse „Lietuvos spaudos fotografija“ apdovanotas auksiniu kardu.

KSMC fotomenininkas kalbėjo tema „Fotografija spaudoje ir atsakomybė“. Svečias paaiškino, kas yra spaudos fotografija, kuo ji svarbi, kuo sudėtinga ir kuo savita. Kalbėjo apie autorių teises ir dažniausius pažeidimus, etiką spaudos fotografijoje. Fotomenininkas parodė gausybę nuotraukų įvairiomis temomis. „Žavėjomės, kaip per simbolius perteikiamas laisvės siekis, kokios įdomios fotografijos dvynių, krepšinio lentų temomis. Stebėjome nuotraukose užfiksuotą sudegusios Lietuvos bažnyčios atstatymo procesą. Pasak J.Staselio, reikia meilės fotografijai ir žmonėms, kuriuos fotografuoti. Jei kadras prastas, vadinasi, fotografas nebuvo šalia objekto. Fotografas turi negąsdinti žmonių, o eiti su šypsena veide“, – pasakoja informacijos autorė.

Susitikimo pabaigoje KSMC bendruomenė turėjo galimybę pamatyti nuostabų, pasak A.Šliažaitės, filmuką apie Helsinkio miesto santykį su žmogumi, žmogaus atsiskyrimą nuo pasaulio. „Įvyksta metamorfozė: niūrus, slegiantis miestas virsta į šviesų. Filme atsiskleidė puikūs fotografo kasdienio gyvenimo emociniai pastebėjimai“, – įspūdiškai dalijasi mokytoja.

Pirmosios frazės esperanto kalba

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijoje žurnalistas, literatūrologas, Lietuvos žurnalistų sąjungos esperantininkų klubo pirmininkas Audrys Antanaitis vedė gimnazistams netradicinę pamoką „Žurnalistika. Kas tai? Kaip patraukti skaitytoją / klausytoją / žiūrovą?“ Svečias papasakojo apie žurnalistų darbo linksmąsias puses ir sunkumus, diskutavo apie šio darbo etiką ir t. t. „Pamokos dalyvius labai sudomino A.Antanaičio pasakojimas apie esperanto kalbą. Daugelis gimnazistų pirmą kartą gyvai klausėsi šios kalbos bei patys pabandė ištarti keletą frazių“, – pasakojo **Irena Kiltanavičienė**.

S.Anglickio romano „Čiupikai“ skaitymai

Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio mokykloje vyko literatūrinė popietė „Žemaičių tarmės klotai S.Anglickio romane „Čiupikai“. Renginyje dalyvavo poeto ir rašytojo žentas Aligijus Šleževičius bei kiti giminaičiai.

Dauguma literatūros mylėtojų ir mokyklos moksleivių S.Anglickį žino kaip poetą. Retas yra girdėjęs, kad kūrėjas yra parašęs romaną „Čiupikai“. Pirmosios dvi kūrinio dalys išleistos 1990 m., praėjus daugiau kaip 20 metų – 2012-aisiais – ir trečioji šio romano dalis. Teksto rankraštį Anglickių šeimos archyve aptiko poeto sūnus. Naują romano dalį išleido „Žuvėdros“ leidykla ir jos vadovas literatūros kritikas bei rašytojas Stasys Lipskis.

Romano „Čiupikai“ dėmesio centre – žemaičių ūkininkų Senkų šeima. Kūrinyje minima daug Žemaitijos miestų, miestelių, kaimų, upelių ir kalvų pavadinimų, tad romanas moksleiviams suteikia nemažai Lietuvos geografijos žinių. Vaizduojamas istorinis laikotarpis – Pirmojo pasaulinio karo bei pirmieji Lietuvos Nepriklausomybės metai. Viena iš pagrindinių romano temų – žmogaus likimas istorijos kryžkelėse.

Visos trys romano dalys yra puikus šaltinis nagrinėjant žemaičių tarmę. Kadangi 2013-ieji paskelbti lietuvių kalbos tarmių metais, literatūrinėje popietėje svarbiausias dėmesys ir buvo skirtas žemaičių tarmės ypatybėms tekste pristatyti.

Lietuvių kalbos mokytojos Birutė Šufinskienė ir šios informacijos autorė pristatė romano temą, parašymo aplinkybes, išryškino kūrinio idėjas. Mokiniai buvo pasiruošę raiškiai skaityti įvairias roma-

no ištraukas. Mokyklos mergaičių choro atstovės, vadovaujamos muzikos mokytojos Ritos Perminaitės-Krasauskienės, atliko keletą liaudies dainų, kurių tekstai buvo publikuoti trečiojoje romano dalyje.

Skaitymų popietę apibendrino septintokė Monika Kiriejėvaitė: moksleivė žaismingai bendravo su renginio dalyviais ir juos įtraukė į žaidimą „Atspėk, ką reiškia žemaitiškas žodis“. Paruošti šį originalų kalbinį žaidimą Monikai padėjo lietuvių kalbos mokytoja Žaneta Gineitienė, kuri taip pat yra tikra žemaitė. Įdomu, kad S.Anglickio romane esama ne tik žemaitizmo, bet ir daugybės archaizmų. Popietės svečiams toks žaidimas sukėlė daug teigiamų emocijų, o vyresniems žmonėms – prisiminimų ir diskusijų.

Literatūrinėje popietėje dalyvavo ir Kuršėnų miesto bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus vedėja Janina Spulginienė. Ji taip pat išsakė asmeninius įspūdžius, patirtus skaitant romaną, pabrėžė teksto autentiškumą, žemaičių tarmės ypatybes. Mokyklos direktorė Danutė Lotiukienė, pacitavusi ištrauką iš trečiosios romano dalies, teigė, kad lietuvių kalbos mokytojams S.Anglickio romano tekstas yra naudingas mokomąja prasme, nes jame gausu įvairių meninių priemonių, ypač daug vaizdingų veiksmažodžių.

Tikimės, kad tokie romano skaitymai padės mokiniais ne tik geriau pažinti Lietuvos istoriją, geografiją, žemaičių tarmės ypatybes, bet ir paskatins labiau mylėti knygą, ugdys pastabų skaitytoją.

Alina ŠIMKEVIČIENĖ,

Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio mokyklos lietuvių kalbos mokytoja

MOKYKLOSE

Mokėdamas prancūzų kalbą esi išskirtinis

Alytaus Dzūkijos pagrindinėje mokykloje kovas tradiciškai buvo frankofonijos mėnuo, – siunčia žinią mokytoja **Alma Bieliūnė**. Mokiniai dalyvavo įvairiuose konkursuose: prancūzų kalbos „Kengūroje“ ir respublikiniame konkurse „Aš kalbu prancūziškai, o tu?“, penktokai – mokykliniame piešinių konkurse „Piešiu prancūzišką žodį“, šeštokai – skaitymo. Daugiausia dėmesio sulaukė prancūziškos virtuvės pristatymas. Šio renginio metu 8–10 kl. mokiniai gamino pasirinktus Prancūzijos regionų patiekalus ir pristatė juos mokyklos bendruomenei. Bendruomenė galėjo paragauti patiekalų iš daugiau nei dešimties Prancūzijos regionų.

Frankofonijos renginių savaitė baigėsi švente, surengta Dzūkijos pagrindinės ir Se-namiesčio pradinės mokyklų mokiniams. Joje, be kita ko, buvusi mokyklos ugdytinė Gintarė Dusevičiūtė papasakojo, kaip prancūzų kalba pakeitė jos gyvenimą. Viešnia teigė, jog, mokėdama prancūzų kalbą, ji jaučiasi esanti išskirtinė.

■ Prancūzijos regionų patiekalų degustacija frankofonijos mėnesiu besidžiaugiančioje Alytaus Dzūkijos mokykloje

Geriau skrendantis gandrai nei tupintis...

Šiaulių Vijolių vidurinės mokyklos bendruomenė praneša „Dialogui“ surengusi „Gandrinės“ – etnokultūros dieną. 1–4 klasių mokiniai dainavo, šoko, deklamavo eilėraščius, minė mįsles, pamėgdžiojo paukščių balsus ir judesius. Antrojai pasakojo: visus metus viskas puikiai seksis ir sėkmingai „perskrisi“ į kitą klasę, jei pirmą kartą gandrą pamatysi skrendantį, o jei tupintį – viskas eisis iš lėto, net gali pasilikti toje pačioje klasėje antriems metams... Buvo prisiminti tradiciniai gandro erziniai, kalbinimai, senolių pamokymai ir prietariai. Skanauti mokyto-

jos atneštų pyragų vaikai ėjo kaip gandrai – aukštai keldami kojas. Organizavotos „gandriukų“ lenktynės: pradinukai šokinėjo per „balas“, gaudė „varles“, jojo „arkliukais“, žaidė įvairius lietuvių liaudies žaidimus.

■ **Vijolių pradinukai per „Gandrinės“ šokinėjo per „balas“, gaudė „varles“, jojo „arkliukais“...**

Margam profesijų kūry

Ugdymo karjerai dieną Jonavos r. Bukonių pagrindinės mokyklos mokiniams buvo sudarytos sąlygos gauti ir aptarti informaciją apie mokymosi ir darbo galimybes, – praneša „Dialogui“ minėtos ugdymo įstaigos mokyklos direktorės pavaduotoja ugdymui, ugdymo karjerai grupės vadovė **Aurelija Kuperskienė**. Mokykloje svečiavosi žurnalistė, verslininkas, ūkininkas, kultūros centro direktorė, meno vadovė, karininkas. Mokiniai susipažino su šiomis specialybėmis, darbo ypatumais. Taip pat jaunieji bukoniečiai rašė karjeros planus, bendravo su karjeros konsultante, aptarė *Euroguidance* filmukus apie karjeros planavimą; atlikdami savęs pažinimo testus analizavo savo charakterio savybes ir kiek jiems tinka tam tikra profesija. Mokyklos psichologė I. Jurevičiūtė vedė užsiėmimus, kurių metu 8–10 kl. mokiniai aptarė socialinius žmonių vaidmenis. Dienos išpūdžius ir žinias mokiniai panaudojo rengdami pristatymus. Jaunesnieji mokiniai gamino „Profesijų traukinius“, vagonuose pateikdami informaciją apie profesijas. Aukštesniųjų klasių mokiniai gavo ne lengvą užduotį – linksmi papasakoti apie pasirinktas profesijas.

Išvyka į profesijų mugę

Šiaulių r. Drąsučių mokykla gavo malonų kvietimą apsilankyti Šiaulių profesinio rengimo centro organizuojamoje profesijų mugėje. Į ją nuvykę 9–10 kl. mokiniai su mokytoja **Sigita Puziniene** (šios informacijos autorė) turėjo progą sužinoti stojimo sąlygas, mokymosi bei apgyvendinimo bendrabutyje galimybes, stipendijų dydį. Maloniai sutikti profesinio rengimo centro mokytojų, drąsutiškai apsilankę dirbtuvėse, kuriose susipažino su įvairiais įrenginiais, pamatė mokymosi aplinką. Moksleiviai turėjo galimybę pamatyti ir nusipirkti centro mokinių sukurto darbų, stebėti festivalio „Mes profai“ narių pasirodymus.

Dalijosi ekspedicijos išpūdžiais

Telšių regioninio profesinio mokymo centro bibliotekos vedėja **Danutė Skrodenienė** parašė „Dialogui“ apie minėtoje įstaigoje įvykusį susitikimą su projekto „Misija Sibiras 2012“ dalyviais Kazimieru Bogdanu ir Ieva Gustaite. Svečiai centro mokiniams trumpai priminė Lietuvos istoriją, pademonstravo skaidrių, įdomiai pasakojo linksmus ir netikėtus nutikimus, ekspedicijos išpūdžius: kaip keliavo į tolimąją Chakasiją, kaip ieškojo lietuvių tremtinių kapų ir juos tvarkė, kaip susitiko su tremtyje pasilikusiais tautiečiais. Kelionės metu dalyviai nuvažiavo per 2 tūkst. km, sutvarkė 8 kapines. Projekto dalyviai paragino mokinius dalyvauti projekte ir nuolat domėtis savo krašto istorija.

Skaitykime mažiems, kad dideli mylėtų knygą

Kampanija „Visa Lietuva skaito vaikams“ įgyvendinama remiantis kitų Europos šalių, kuriose jau daug metų propaguojamas skaitymas balsu vaikams, patirtimi. Šioje akcijoje dalyvavo ir Baisogalos mokykla-darželis (Radviliškio r.), – rašo **Rimantė Stasiukonienė** ir **Daiva Mirončikienė**. Darželio grupių auklėtojos vykdė projektą „Mus kalbina knygos lapeliai“. Vaikai piešiniiais, įdomiais darbais papildė parodą „Mėgstamiausia pasakėlė“, domėjosi knygomis. Nutarę suvaidinti pasakas, darželinukai mokėsi žodžius, repetavo. Tėvai pasiūvo įvairias lėles, paruošė vaikams puošnius apdarus, kostiumus. Užbaigdami tris savaites trukusį projektą, darželinukai pakvietė savo artimuosius į rytmetį „Seku seku pasaką“. Jauniausieji vaikai nuotaikingai suvaidino rusų liaudies pasaką „Ropė“, „Drugelių“ grupė pasirinko linksmą „Senelės pasaką“, kurioje labai daug personažų, o priešmokyklinukai parodė K. Kubilinsko „Vilką vilkyčių“.

■ **Baisogalos mokyklos-darželio vaikai, pasiruošę vaidinti pasaką**

Jaunimas rungtyniavo, pedagogai tobulinosi

Šiaulių Salduvės progimnazijoje jau ketvirti metai organizuojamas futbolo turnyras. Šiemet jame dalyvavo Kairių, Kuršėnų Daugėlių, Pakruojos „Žemynos“ pagrindinių mokyklų ir šeimininkų komandos. Renginį organizavo progimnazijos kūno kultūros mokytojai A. Miknevičius ir L. Paliulienė, jiems talkino kolegės. Nugalėjo Kairių mokyklos mergaičių ir Pakruojos „Žemynos“ mokyklos berniukų komandos.

Kol jaunimas rungsi, Salduvės progimnazijos direktorė Natalija Kaunickienė ir pavaduotoja Dalia Zorienė susirinkusiems mokytojams vedė seminarą „Socialinio emocinio ir akademinio mokymo dermė“. „Dialogui“ parašiusi mokytoja **Genovaitė Reizgevičienė** pasakoja, jog progimnazijoje jau keleri metai įgyvendinama socialinio emocinio ugdymo programa „Paauklystės kryžkelėje“, ji integruojama į visas veiklas. Ypatingas dėmesys mokykloje skiriamas individualiam vaiko pažinimui, mikroklimato kūrimui, veiklų įsivertinimui ir tobulinimui. „Esame sukūrę savitų įsivertinimo priemonių, pvz.: klasių termometrai, VIP (vaiko individualios pažangos) lapas, pagalbos mokiniui modelis. Tad susirinkusiems svečiams buvo apie ką papasakoti“, – dalijasi informacijos autorė.

„Šešėliavo“ automobilių aptarnavimo centre

Švenčionių vidurinės mokyklos dešimtokams Karjeros dieną netradicinę pamoką vedė kraštiečiai UAB „Ausegra“ vadovas A. Gailiusas. Per tą pamoką moksleiviai sužinojo apie automechaniką, autoelektriko-diaagnostiko profesijas, apie tai, kaip mokykloje įgyjamos žinios praverčia gyvenime. Pastebėjęs mokinių susidomėjimą šiomis profesijomis, A. Gailiusas pakvietė „pašešėliuoti“ jo įmonėje. Ugdymo karjeros koordinatorės L. Semaško iniciatyva sudarius su įmone bendradarbiavimo sutartį, dešimtokai su klasės auklėtoja I. Čebrik nuvyko į Vilniuje esančią bendrovę – automobilių aptarnavimo centrą praleisti visos dienos su įmonės darbuotojais stebint jų kasdienį darbą, padedant jiems atlikti tam tikras užduotis. „Pirmiausia mus supažindino su autoservisu, jo darbo pobūdžiu, – pasakoja dešimtokai **E. Griken, D. Polučanskis** ir **E. Meidus**. – Toliau kiekvienam iš mūsų buvo pasiūlytas mus dominantis darbas. Vieni nuskubėjo prie mašinų keltuvų, kiti – į kompiuterinės diagnostikos salę, dar kitus domino variklių, ratų remontas. Sužinojome, kaip pakeisti stabdžių kaladėles, kaip įpilti stabdžių skystį, kaip taisyklingai nuimti variklio stūmoklius. Ypač įdomu buvo prie naujų modelių automobilių, sužinoti apie jų sandarą, stebėti, kaip atliekama kompiuterinė diagnostika...“

■ **Švenčionių vidurinės mokyklos dešimtokai „šešėliuoja“ automobilių aptarnavimo centre „Ausegra“.**

Tėveliai suoluose ir dainos visiems

Šiaulių Lieporių gimnazijos mokytojos **R. Norkutė** ir **A. Šliažienė** parašė „Dialogui“ apie du ryškius savo mokyklos renginius.

Pirmas jų – *Tėvelių klasė*. „Jau kelintą kartą tėvai registruojasi į *Tėvelių klasę* bei, kaip ir visi mokiniai, 8 val. pradeda pamokas. Pasitikrinti per gyvenimą sukauptas žinias, atrasti pažinimo džiaugsmą tėveliai galėjo geografijos, šokio, technologijų pamokose. Mokytojas Virginijus Kukulskis aprodė gimnazijos patalpas: muziejų, biblioteką, skaityklas, treniruoklių salę, naujai įrengtus modernius kabinetus. Pamokos tėveliams baigėsi apskritojo stalo diskusija, kurią organizavo gimnazijos socialinė pedagogė Ilona Atkočaitienė“, – pasakoja informacijos autorės.

Antrus metus iš eilės Lieporių gimnazijos bendruomenėje organizuojamas ir unikalus renginys – *Dainos visiems*. Šventės iniciatorius, organizatorius ir siela – Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėjas Ramūnas Mikalauskas. Dainos gimnazijoje tasyk sujungė mokytojus, mokinius, tėvelius ir net senelius bei sulaukė daugybės žiūrovų. Prie lieporiečių prisijungė ir „Rasos“ bei Gegužių progimnazijų moksleiviai ir mokytojai. Po išpūdinių ir nuotaikingų pasirodymų bei nominacijų ir kitokių laurų išsidalijimo vakarą užbaigė bendra dalyvių daina „Kai vienas už visus ir visi už vieną“.

Dovana – plokščiaekranis televizorius

Anųkščių r. Traupio pagrindinėje mokykloje įkurta dar viena poilsio erdvė mokiniams. II aukšto fojė sumontuotas plokščiaekranis televizorius, kurio įstrižainė 42 coliai, įvesta internetinė prieiga, prijungtas DVD grotuvas su karaokės funkcija, žaidimų kompiuteris. „Poilsio erdvių kūrimas mokykloje – viena iš patyčių prevencijos priemonių, nes mėgstama veikla užsiėmęs vaikas nei stumdosi, nei priekabiauja, nei pravardžiuoja, – rašo redakcijai Traupio mokyklos direktorė **Janina Palikevičienė**. – Dabar mokiniai šios užsitęsios žiemos mėnesiais pertraukų metu gali šokti kompiuterinius šokius, dainuoti pagal karaokės muziką, grupėmis žaisti kompiuterinius žaidimus. Susirinkimų metu televizoriaus ekrane rodomos nuotraukos, pateiktose demonstruojamos apklausų suvestinės, analizuojami trimestrų rezultatai, rodomi mokomieji filmai, galima naudotis vaizdų saugykla ir kitais žiniatinklio privalumais.“

Tokią gana brangią dovaną mokykla gavo kraštiečių Ridos Tamkovidaitės dėka. Vilniuje dirbanti nekilnojamojo turto agentė sutelkė kolegas verslininkus ir jau nebe pirmi metai remia Traupio seniūnijos sunkiai besiverčiančias šeimas. Šį kartą maloni dovana-staigmena teko Traupio pagrindinės mokyklos mokiniams. Visa ugdymo įstaigos bendruomenė dėkoja kraštiečiai ir jos kolegoms už paramą.

Užsižadėme...

Šablonai

Esame įtikėję, kad mūsų visų – ir kiekvieno iš mūsų – laimė laukia išmintuose socialinės pasaulėžiūros takeliuose. Mus pavergia išgalvotos filmų bei skaitinių istorijos, jų privaloma laiminga pabaiga. Idant įsipaišytume į šiuos išgalvotų istorijų šablonus, sukūrėme šventeišią moralę, kuria nuo ankstyvų metų prievartaujame save tam, kad atitiktume nenatūralius sistemos normatyvus.

Manome, kad, paklusdami dirbtinėms visuomenės vertybėms, pasieksime realią laimę. Tačiau ir laimė, pasiekiamą tokiu būdu, – dirbtinė. Taip užsižadėme į „normalius“ žmones, jog apsigavome – kolektyvinius idealus ėmėme laikyti tikraisiais savo troškimais.

Dėl eilinio savo noro išsipildymo džiaugiamės tik todėl, kad tam sykiui nusimetame kankinančią norėjimo našlą. Ir kuo stipriau troškome, tuo galingiau išgyvename orgazminį išsipildymo čiaudulį, dovanojantį mums malonų palengvėjimą ir penkioms minutėms nutraukiantį tą geidulingą norėjimo maudulį. Tačiau nuolat sugrįžtantis nepasitenkinimas primena – kažkas čia ne taip.

Eilinio troškimo patenkinimas suteikia vienintelį džiaugsmą – išsivadavimo nuo to troškimo. Tačiau užuot įsiklausę į šio nuolatinio nepasitenkinimo balsą ir supratę, ko mums išties reikia, mes vėl ir vėl it užhipnotizuoti siekiame svetimų tikslų, vildamiesi pelnyti visišką ir galutinį pasitenkinimą.

Ir taip ratas sukasi – taip dirba socialinė šabloniškų vertybių sistema.

Sociumo pasaulėžiūra

Pokštas tas, jog mes tikime, kad suprantame pasaulį. Žinoma, paklausti pasakytume, kad nesame visažiniai – juk visata begalinė ir paslaptinga, nauji atradimai užmena

naujas mįsles ir t. t. Tačiau visi šie gražūs protingi papos-tringavimai tėra meistriška saviapgaulė. Tai mūsų racionalizavimai (plačiau apie šį žmonių įprotį žr. str. „Neurotikų neurozės, arba Kaip normalūs žmonės save apgaudinėja“, „D.“, Nr. 12). O jutimo lygmenyje mes tikime, kad iš esmės pasaulį pažįstame. Šią iliuziją renkamės todėl, kad ji mus nuramina ir leidžia mūsų sąmonei vegetuoti proto sapnuose.

Mes – žmonės – esame susikūrę ištisą idėjų apie pasaulį sistemą – pasaulėžiūrą. Didžiama mūsų tiki, kad gyventi „kaip visi“ – teisinga, nes, kad ir kokios klaidingos būtų visuotinai priimtoms vertybės, tik jas išpažindami galime tikėtis visuotinio pritarimo. Sąmokslininkas sociumas šią sistemą visai palaiko.

Klystanti visuomenė pasirengusi atjausti ir suprasti savus – tokius pat pasiklydėlius ir nelaimėlius kaip ji. Tiems, kas atsisako daryti tipines klaidas, pavydus sociumas to neleidžia. Kitais žodžiais tariant, kad ir kokias nesąmones darytų kolektyvas, jis priima pavienius dalyvius tik su sąlyga, kad jie „grybaus“ kartu su juo.

Jeigu žmogus tradicinėmis vertybėmis abejoja, jis geriausiai atveju laikomas ekscentrišku keistuoliu, kurį – jei pavyksta – galima užjausti. Blogiausiu atveju nestandartiškai mąstanti (jaučianti, gyvenanti, kalbanti, veikianti...) asmenybė tampa atstumtuuoju, keliančiu grėsmę visuomenės pagrindams, – su tokiu visuomenė dažniausiai tiesiog susidoroja – dėl šventos mūsų pasaulėžiūros ramybės.

Tiesa, nūnai – mūsų informacijos prisodrintais laikais – kartais suveikia priešingas efektas. Persisotinę pelkinio komforto, žmonės ima trokšti savo pasaulėžiūros supurtymo, kad šis kiek pakutentų nervus – tiesiog pramogos dėlei.

Rimtos priemonės išsivaduoti iš kolektyvinės vizualizacijos dažniausiai esminio tikslo nepasiekia – tampa eiline saviapgaulė tų pačių pamatinių vertybių rėmuose.

Maištu prieš nusistovėjusią socialinę sanklodą mes tiesiog pataikaujame savo savimeilei nauju – šiek tiek subtilesniu – būdu: nusprendžiame manyti, jog anksčiau mekenome aklų avių bandoje, o dabar riaumojame laisvu ir stipriu liūtu.

Apibendrintai visus mūsų siekius galima suvesti į sėkmę darbe ir santykiuose.

Šabloniška ir sąmoninga asmenybė

Paprastai šabloniška asmenybė patiria nuolatinę įtampą, nes gyvena ignoruodama savo tikruosius poreikius. Užuoat kūrybiškai atsidavusi savęs realizavimui, ji iš visų jėgų stengiasi atitikti kolektyvinius šablonus visai negirdėdama savęs. Šabloninė asmenybė tiki šablonais, nes be jų gyvenimas jai atrodo bauginančiai nežinomas.

Sąmoninga asmenybė supranta stereotipų sąlygiškumą. Kiekvienoje šalyje – sava kultūra, savi unikalūs šablonai. Tai matydamas supranti, kad viskas sąlygiška. Sąmoningas žmogus supranta, kad gyvenimas gali būti bet koks ir mes galime gyventi labai įvairiai.

Paprastai tariant, sąmoningas žmogus gyvena taip, kaip nori, nes supranta, jog neprivalo atitikti niekieno lūkesčių. O šabloniška asmenybė nesuvokia savo norų, bet tiki, kad nori to, ką kaip trokštamą tikslą propaguoja kolektyvas.

Kai žmogus netenka motyvo atitikti visuomeninius idealus, t. y. kai nebesiekia kolektyvui atrodyti geras ir nebebijo gyventi pagal save, jis gali patirti neapsakomą palengvėjimą, tarsi galų gale būtų pasibaigusios bevaisės vidinės klajonės ir blaškymasis, tarsi jis būtų iš kalėjimo išėjęs į laisvę ir regėtų prieš save begalinių galimybių jūrą.

Pagal **Igorio SATORINO** tinklaraščio **progressman.ru** medžiagą parengė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

Skaityti – tai sėdėti ant pasaulio stogo

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos delegacija – mokiniai ir mokytojai – dalyvavo 9–12 (gimnazijų I–IV) klasių mokiniams skirtoje ketvirtoje kūrybinių ir tiriamųjų darbų konferencijoje „Skaityti – tai sėdėti ant pasaulio stogo“. Ją organizavo Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų literatūros centras, Vilniaus miesto lietuvių kalbos metodinis būrelis ir Vilniaus Simono Daukanto gimnazijos mokytojai. Konferencijos tikslai: skatinti mokinius kryptingai skaityti grožinę literatūrą ir dalintis skaitymo patirtimi, formuoti poreikį tikslingai skaityti visą gyvenimą, skatinti mokinių kūrybingumą bei originalų požiūrį į grožinę literatūrą, skatinti mokinius kelti aktualias su (ne)skaitymu susijusias problemas ir siūlyti tų problemų sprendimo būdus.

Ne pirmą kartą ir mūsų gimnazijos mokiniai šiame renginyje dalyvauja. Pernai gimnazistai pristatė sukurta detektyvinį romaną, buvo vieni iš geriausių. Šiemet mokiniams taip pat puikiai sekėsi – laimėjo I vietą kūrybiškumo srityje. Kiti komisijos vertinimai buvo skirti už mokslinį tiriamąjį darbą, dar viena sritis – medijų panaudojimas.

Konferencijoje mokiniai skaitė ir rodė pranešimus, darbus vertino garbi specialistų komisija. Prasipletė dalyvaujančiųjų geografija, prasipletė ir darbų formų įvairovė. Malonu buvo klausytis mokinių kūrybinių darbų (esė, miniatiūrų), parašy-

tų perskaičius vieną ar kitą knygą. Kiti mokiniai pristatė filmukus – perskaitytų knygų reklamas, plakatus. Šie darbai, žinoma, atrodo gyvesni, linksmesni nei mokslo tiriamieji.

Mūsų gimnazistai sukūrė kalendorių, kuriame savo piešiniais ir aprašais reklamuoja 12 perskaitytų knygų. „Per praeitį žvelgia į dabartį“ – tokiu pavadinimu buvo pristatytas gimnazistų kalendorius. Vienas kalendoriaus lapelis skirtas kalendoriui (datos, baltiškos šventės) ir perskaitytai knygai, kitas – baltų šventės aprašyti. L.Klimkos knyga „Lietuviškųjų švenčių rate“ (apie baltų šventes ir papročius) sujungė kalendoriaus lapus. Kalendorius papuoštas baltiškais simboliais (gyvatėlėm, saulytėm ir kt.). Įspūdingiausią darbą atliko III klasės mokinys Saulius Valteris, kuris visus sukurtus lapelius įrėmė į didelę medinę knygą. Jis pats išdrožė iš medžio knygos viršelį su didžiuliu ąžuolu. Kodėl knygos viršeliui pasirinktas medis? Juk žmogus, kaip ir medis, auga, bręsta ir renkasi skaityti vis sudėtingesnes knygas. Taip ir pradėtas knygų pristatymas – nuo knygų, skirtų mažiausiems skaitytojams, iki klasiškos literatūros. Kalendoriuje rasime ir R.Granausko, ir J.Erlicko, ir praktiškojo Gustavo receptų.

Jūratė STANCELIENĖ,

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja

Kūrybiškumas integruojant

Net 160 dalyvių iš visos Lietuvos (Kauno, Radviliškio, Baisogalos, Nemakščio, Šilalės, Klaipėdos, Panevėžio, Marijampolės, Veliuonos, Kuršėnų, Naujamiesčio ir Tauragės miesto bei rajono) dalyvavo Tauragės Martyno Mažvydo pagrindinėje mokykloje įvykusioje respublikinėje metodinėje-praktinėje konferencijoje „Mokytojų kūrybiškumas integruojant integruojamąją veiklą“. Ją organizavo direktoriaus pavaduotoja ugdymui, lietuvių kalbos mokytoja Aušra Bambalienė. Konferencijos dalyviai susipažino su mokykla, apžiūrėjo parodas: „Integruotų pamokų akimirkos“, „Pirmi mokslo metai“, „Velykiniai karpiniai“, „Mūsų krašto žydinti gamta“, „Žemė – mūsų namai“, „Molinukai“, projektą „Literatūros kūrinių spalvos“. Po to renginio dalyviai stebėjo ir aptarė 5 integruotas pamokas, kurias vedė 12 mokytojų. Vėliau skaityti pranešimai, našiai darbuotasi 4-iose sekcijose.

Svečiams M.Mažvydo mokyklos direktorius Vidas Misiūnas padovanojo specialiai konferencijai knyga išleistą metodinę medžiagą (integruotų pamokų planai, projektai). Konferencijos pabaigoje dalyviai stebėjo integruotą renginį „Lietuvoj sukasi malūnai“.

Apie konferenciją „Dialogui“ parašė lietuvių kalbos mokytoja **Vida Milkintienė**.

Mokinių kūryba: ieškojimai ir atradimai

Tauragės „Vermės“ gimnazija puoselėja tradiciją – kasmet rengti po konferenciją: vienais metais – mokytojų, kitais – mokinių. Prieš atostogas gimnazijoje surengta mokinių konferencija „Mokinių kūryba: ieškojimai ir atradimai“. Pagrindinis siekis – pasidalyti gerą patirtimi ir tuo skatinti mokinių kūrybinį, kritinį mąstymą. Savitu konferencijos kredo tapo lietuviškos raštijos pradininko Martyno Mažvydo mintis: „...mokslas rodo tikrą kelią...“

Konferencijoje dalyvavo septynių rajono mokyklų mokinių ir mokytojų atstovai. Pasiklausyti pranešimų susirinko ir pulkelis tėvelių. Darbas organizuotas 5-iose sekcijose pagal mokslų sritis, jose mokiniai dalijosi tiriamųjų, kūrybinių darbų patirtimi, rezultatais, atradimais.

Garbingiausio šios mokinių konferencijos svečio, „Vermės“ gimnazijos pirmosios laidos abituriento, dabar jau mokslų daktaro, lazerių išmanytojo Audriaus Zaukevičiaus, pranešimo tema buvo „Lazeriai – tai ir pomėgis, ir mokslas, ir darbas“. Pranešėjas pristatė lazerių tipus, jų skirtumus, sandarą, funkcijas, papasakojo, kur Lietuvoje gaminami kietakūniai lazeriai, kaip jie veikia bei kiek kainuoja, parodė filmuką apie lazerių panaudojimą. Pasidžiaugta, kad Lietuva garsi pasaulyje būtent kaip lazerių gamintoja. „Toks gyvas pavyzdys mokiniams buvo lyg savitas motyvatorius, lyg paskata domėtis mokslu“, – rašo informacijos autorė Tauragės „Vermės“ gimnazijos metodinės tarybos narė **Audronė Anulienė**.

SEMINARAI

Keikimės tik lietuviškai!

„Etninės kultūros savitumas ir svarba“ – taip vadinosi dalykinis seminaras, neseniai vykęs Lomų kaimo bendruomenės kultūros namuose. Renginį kultūros darbuotojams, mokytojams kraštotyrininkams bei etninę kultūrą kuruojantiems mokyklų direktorių pavaduotojams surengė Lomų pagrindinė mokykla, kultūros namai, biblioteka ir kaimo bendruomenė. Seminaro darbą pajvairino bendruomenės kaimo kapela.

Svečiai susipažino su lomiškių patirtimi – veikė Užgavėnių kaukių, kraštotyros, mokyklos jaunųjų pynėjų bei kultūros namų etnokultūros būrelio narių darbų parodos. Eksponuotos pasakų knygos, kuriose išspausdintos lomiškių vaikų iki 12 metų pasakos, – mat šios mokyklos ugdytiniai kasmet sėkmingai dalyvauja Lietuvos jaunųjų pasakinkų konkurse.

Seminaro dalyvius šmaikščiai pasveikino vaikai. Jie priminė, kokie dideli ir svarbūs jubiliejai laukia mūsų 2013-aisiais. Linksmi ir išradinčiai sukosi tautosakos malūno sparnai. Gimtąja žemaičių dūnininkų tarne lomiškiai porino anekdotus, kvietė keik-

tis tik lietuviškai ir pademonstravo daugybę šmaikščių keiksmų. Etnokultūros būrelio kanklininkės, išmokytos vadovės Ramunės Kinderienės, kankliavo lietuvių liaudies melodijas, dainavo, o vėliau čia pat visų akivaizdoje mezgė riešines.

Tauragės kultūros centro vyresnioji etnografe Lijana Kiltinavičienė apžvelgė rajono etnokultūros padėtį, pasidžiaugė gražiais rezultatais ir iškėlė svarbią problemą – mokyklos ir kultūros įstaigos gražiai dirba etnokultūros darbą, tačiau dirba atskirai, šios veiklos niekas nekoordinuoja. O taip neturėtų būti!

Lomų mokyklos direktoriaus pavaduotoja neformaliajam ugdymui Neringa Orentienė vizualiai pristatė keletą metų mokykloje sukaupą įvairialypę etninės kultūros patirtį. Kraštotyros būrelio vadovė mokytoja Elena Bazinienė skaitė pranešimą „XXI amžiaus kraštotyros gairės. Kraštotyros aprašo rengimo metodika“. Mokytoja pateikė naudingų praktinių patarimų, kaip rengti aprašus bei kitus darbus respublikinėms apžiūroms.

Lolitos Užkurienės nuotr.

■ Lomų etnokultūros būrelio kanklininkės

Seminaro dalyviai aplankė Lomų krašto istorijos ir etnografijos muziejų. Visi turėjo puikią progą išmokyti senųjų Tauragės krašto dainų, žaidimų bei šokių, kurių energingai mokė etnografe L.Kiltinavičienė su savo vadovaujamu ansambliu „Jūrupė“. Lomų kaimo bendruomenės moterys svečiams surengė gausią

senojo Lomų krašto kulinarinio paveldo parodą-degustavimą.

Apibendrinami renginį visi – ir namiečiai, ir svečiai – buvo vienos nuomonės – etninė kultūra yra mūsų gyvenimo savitumas ir savastis. Ji neturi išnykti.

Vaiva KESERAUSKAITĖ,

Tauragės r. Lomų kaimas

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Jmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savitaisiais publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama. Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė, Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

SEMINARAI

IT integravimas ir ikimokyklinukų kūrybiškumas

Jurbarko r. Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazijos direktoriaus pavaduotojos ugdymui surengė seminarą kitų rajono bendrojo ugdymo įstaigų direktorių pavaduotojams ugdymui. Aptartos dvi temos: „Moderniųjų mokymo priemonių taikymas ugdymo procese“ ir „Kūrybinės-meninės raiškos ugdymas ikimokykliniame amžiuje“ (gimnazijoje yra ir ikimokyklinio amžiaus vaikų grupės). Pasak „Dialogui“ parašiusios vienos iš renginio organizatorių **Liucijos Pranaitienės**, seminaro dalyvius siekta supažindinti su interaktyvių lentų *Smart* ir *Optivote* aktyvaus dalyvavimo sistemų teikiamomis galimybėmis, pasidalinti jų taikymo, IT integravimo į kitų dalykų pamokas, taip pat ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymo programos įgyvendinimo patirtimi.

Svečiai ne tik klausėsi pranešimų, bet ir susipažino su gimnazijos literatūros muziejumi, informaciniu tašku, mokinių parlamento bei mokomųjų dalykų kabinetais. Matematikos kabinete svečius priėmusi mokytoja metodininkė Ona Gudžiūnienė papasakojo, kaip ji savo darbe taiko IT, parodė filmuką apie integruotą matematikos ir anglų kalbos pamoką 8 klasėje, pademonstravo seminaro dalyviams ir suteikė galimybę patiems savo darbe išbandyti plačiai taikomą sistemą *Optivote*.

Alytaus mokytojai dalijosi patirtimi

Alytaus Likiškėlių pagrindinės mokyklos komanda seminare su Varėnos r. Matuizų vidurinės mokyklos mokytojais dalijosi savo darbo patirtimi ugdant specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) mokinius. Seminarą vedė specialioji pedagogė A.Brazionienė, pradinių klasių mokytojos A.Jankauskienė ir L.Umbrasienė. Logopedė **Laima Burneikienė** (šios informacijos „Dialogui“ autorė) pristatė lavinamųjų ir mokomųjų kompiuterinių programų panaudojimo galimybes dirbant su SUP mokiniais. Socialinė pedagogė R.Vitienė pristatė projektą „Turiningas vaikų poilsis“, socialinio-emocinio ugdymo programą *Lions Quest* „Paauglystės kryžkelės“, į kurią sėkmingai integruojasi ir SUP mokiniai. Matuizų mokytojai taip pat papasakojo apie savo veiklą, vykdomus projektus.

Alytaus rajono mokytojams ir specialistams Likiškėlių mokyklos komanda savo komandinio darbo gerą patirtį skleidė Alytaus rajono švietimo ir pedagoginės psichologinės pagalbos centre.

Darbavosi matematikos mokytojai

Per mokinių pavasario atostogas Molėtų gimnazijoje vyko seminaras „Vertinimas ir įsivertinimas, mokant pagal matematikos modulių programas“, skirtas matematikos mokytojams. Molėtų gimnazijos matematikos mokytojos **Elvyra Dirmaitė** (šios informacijos autorė) ir Rima Andriukonienė dalijosi patirtimi, įgyta dalyvaujant nacionaliniame projekte „Mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimas 14–19 metų mokiniams, II etapas: gilesnis mokymosi diferencijavimas ir individualizavimas, siekiant ugdymo kokybės, reikalingos šiuolaikiniam darbo pasauliui“. Lektorės pristatė 9–12 kl. matematikos kurso modulių programų projektą, aptarė planavimo, diferencijavimo, individualizavimo, integracijos galimybes, mokymo ir mokymosi metodų parinkimą, mokant pagal matematikos modulių programas. Seminaro dalyviai kūrė diagnostinę užduotį moduliui „Geometrija“, mokinių pasiekimų apibendrinamojo vertinimo, įsivertinimo kriterijų pagal pasiekimų lygius moduliui „Finansinio raštingumo elementai“, įgijo praktinių gebėjimų, padedančių įvertinti mokinių daromą pažangą (dalykines ir bendrąsias kompetencijas) bei įsivertinimą.

MOKYKLOSE

Velykoms ruošėsi muziejuje

Ukmergės „Šilo“ pagrindinės mokyklos Antakalnio pradinio ugdymo skyriaus mokiniai dalyvavo edukacinėje pamokoje „Velykų margučiai“ Ukmergės kraštotyros muziejuje. Patogiai įsitaisę ant pagalvėlių, mokiniai klausėsi pasakojimo apie margučius, su jais susijusius papročius. „Daugiausia kiaušiniai buvo dažomi raudonai, geltonai, rusvai, žaliai ir juodai. Raudona spalva reiškė gimimo, gyvenimo ir sėkmingos visko pradžios supratimą. Žalia spalva simbolizavo pavasario augmeniją, geltona bei rusva – šviesą, subrendusius javus, juoda – žemę motiną. Mokiniai sužinojo, kad kiaušiniai buvo dažomi natūraliais, dažniausiai augaliniais dažais. Geltoną spalvą gaudavo paruošę ramunėlių nuovirą, žalią – iš samanų, dilgėlių, mėtų lapų, mėlyną – iš rugiagėlių žiedų, o raudoną – iš raudonųjų burokėlių. Juodą ir tamsiai rudą spalvą gaudavo užpylę juodalksnio žieves ir surūdijusius gelžgalius verdančiu vandeniu ir palaikę 2–3 savaites...“ – pasakoją mokytoja **Vilma Šlūbelienė**.

Pabrėžiečiai kvietė į intelektualų kovą

Kretingos Jurgio Pabrėžos gimnazijoje antrą pavasarį organizuotas „Protų mūšis“. „Pirmajame „Protų mūšyje“, kurį inicijavo gimnazijos mokinių parlamento pavaduotojas Laurynas Puidokas, dalyvavo tik mūsų gimnazijos mokiniai ir mokytojai, – pasakoja „Dialogui“ gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Sigita Vaicekauskienė**. – Labai apgalvotai, kūrybiškai parinkti klausimai, užduotys, spėlionės iš įvairiausių mokslo, kultūros, meno, istorijos, verslumo sričių buvo puiki galimybė patikrinti turimas žinias, gebėjimą greitai logiškai mąstyti, mokytiis dirbti komandoje su draugais, klasių auklėtojais, dalykų mokytojais. Šiais mokslo metais nutarėme į savo būrį pakviesti ir kitas rajono bei šalies mokyklas. Džiugu, kad į kvietimą atsiliepė keturios uostamiesčio gimnazijos, Kretingos Marijono Daujoto pagrindinė mokykla.“

Šio „Protų mūšio“ nugalėtoja tapo Klaipėdos „Ąžuolyno“ gimnazijos komanda.

Meilė iš pirmo karto

„Šią šalį išsimylėjau iš pat pirmo karto. Joje jaučiausi saugi net važinėdama po naktinį Seulą. Man pasirodė viskas taip žinoma, lyg aš čia lankyčiausi ne antrą, bet dvidešimtą kartą“, – įspūdžiais iš kelionės į Pietų Korėją dalijasi Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos (PKNPM) direktorė Danutė Kriščiūnienė. Šįsyk mokyklos vadovė atstovavo Lietuvai Seule vykusiame pasaulio viršūnių susitikime ir ta proga surengtoje konferencijoje „Taika, saugumas ir žmogaus vystymasis“. Pasak „Dialogui“ apie tai parašiusios **Laimos Lapėnienės**, neišdildomi įspūdžiai, patirtas adrenalino pojūtis, jaudinantys išgyvenimai, įdomios ir vertingos pažintys, naujos idėjos ir sumanymai – būtent su tokiu įspūdingu bagazu mokyklos vadovė grįžo iš Pietų Korėjos. Ypač D.Kriščiūnienė džiaugiasi užmegztais ryšiais su aukštas pareigas užimančiais surdopedagogais iš Laos, Vietnamo ir Tailando.

■ PKNPM direktorė Danutė Kriščiūnienė Seule su konferencijos „Taika, saugumas ir žmogaus vystymasis“ dalyvėmis

Jaunųjų kėdainiškių „Poezijos pavasarėlis“

Kėdainių lopšelio-darželio „Vyturėlis“ auklėtoja **Genovaitė Cinkuvienė** „Dialogui“ parašė apie savo ugdymo įstaigos surengtą „Poezijos pavasarėlį 2013“. Tai vienas iš projekto „Čyru vyru pavasaris“ renginių, jis buvo skirtas Pasaulinei poezijos dienai. Šventė-konkursas sukvietė Kėdainių miesto lopšelių-darželių ugdytinius deklamuoti poetės Zitos Gaizauskaitės eilėraščių. Renginio tikslas buvo puoselėti meninio žodžio suvokimą, skatinti domėtis vaikų eilėraščių autorių kūryba, bendrauti ir bendradarbiauti su kitų darželių bendruomenėmis.

Kelionės ir darbas Europos Parlamente

Marijampolės marijonų gimnazijos *Euroscolos* komanda bei lydinčios mokytojos Ina Subačienė ir Daiva Miliauskienė atstovavo Lietuvai Strasbūre, Europos Parlamente. „Kelionės metu lankėmės Čekijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Vokietijoje, važiuojame per Olandiją ir Lenkiją. Strasbūre laukė svarbiausia kelionės dalis – *Euroscolos* renginys. Prasidėjo rimtas darbas – mokyklos pristatymas, posėdžiai, diskusijos anglų kalba apie Europos (taip pat Lietuvos) pramonę, žemės ūkį, migraciją, „Euro Game“ žaidimas, oficialių pranešimų klausymas, balsavimas bei galimų siūlymų priėmimas ar atmetimas. „Darbo diena“ parlamente buvo sunki ir pareikalavo daug susikaupimo, todėl po jos džiaugėmės pajudėję Paryžiaus link...“ – dalijasi gimnazistė **Gabija Vyšniauskaitė**.

➤ ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 92 UGDYMO ĮSTAIGOS		
„Aukuro“ vidurinė, Kelmė	Kairių pagrindinė, Šiaulių r.	Povilo Matulionio progimnazija, Kupiškis
„Ąžuoliuko“ muzikos, Vilnius	Kražių gimnazija, Kelmės r.	Profesinio rengimo centras, Šiauliai
„Ąžuolyno“ gimnazija, Klaipėda	Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė, Panevėžys	Prūsalių mokykla-darželis, Plungės r.
„Ąžuolyno“ pagrindinė, Elektrėnai	Kuršėnų Daugėlių pagrindinė, Šiaulių r.	Salduvės progimnazija, Šiauliai
„Babrungo“ pagrindinė, Plungė	Kuršėnų Stasio Anglickio, Šiaulių r.	Senamiesčio pradinė, Alytus
„Kražantės“ pagrindinė, Kelmė	Kvetkų pagrindinė, Biržų r.	Senamiesčio vidurinė, Plungė
„Rasos“ progimnazija, Šiauliai	Licėjus, Vilnius	Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai
„Ryto“ pagrindinė, Plungė	Lieporių gimnazija, Šiauliai	Simono Daukanto gimnazija, Vilnius
„Šilo“ pagrindinė, Ukmergė	Likiškėlių pagrindinė, Alytus	Simono Stanevičiaus vidurinė, Vilnius
„Šviesos“ pradinė, Vilnius	Liolių pagrindinė, Kelmės r.	Stalgėnų pagrindinė, Plungės r.
„Versmės“ gimnazija, Tauragė	Lomiių pagrindinė, Tauragės r.	Stanelių pagrindinė, Plungės r.
„Vyturio“ pradinė, Mažeikiai	Lopšelis-darželis „Spindulys“, Kaišiadorys	Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
„Žemynos“ pagrindinė, Pakruojis	Lopšelis-darželis „Vyturėlis“, Kėdainiai	Suaugusiųjų mokymo centras, Kėdainiai
Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija, Alytus	Marijono Daujoto pagrindinė, Kretinga	Šaukėnų Vlado Pūtvio-Putvinskio vidurinė, Kelmės r.
Akademiko Adolfo Jucio pagrindinė, Plungė	Marijonų gimnazija, Marijampolė	Šeškinės pradinė, Vilnius
Alsėdžių vidurinė, Plungės r.	Martyno Mažvydo pagrindinė, Tauragė	Šilutės r. vaikų meno, Šilutė
Antanavo pagrindinė, Kazlų Rūdos sav.	Matuizų vidurinė, Varėnos r.	Švenčionių vidurinė, Švenčionys
Baisogalos mokykla-darželis, Radviliškio r.	Meno, Kretinga	Telšių regioninis profesinio mokymo centras, Telšiai
Broniaus Jonušo muzikos, Vilnius	Meno, Šilalė	Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Bukonių pagrindinė, Jonavos r.	Milikoniių vidurinė, Kaunas	Traupio pagrindinė, Anykščių r.
Centro pradinė, Šiauliai	Mykolo Kleopo Oginskio meno, Rietavas	Užvenčio Šatrijos Ragano gimnazija, Kelmės r.
Drąsūčių, Šiaulių r.	Mykolo Oginskio meno, Plungė	Vaiguvo Vlado Šimkaus vidurinė, Kelmės r.
Dzūkijos pagrindinė, Alytus	Molėtų gimnazija, Molėtai	Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazija, Jurbarko r.
Eitminiškių vidurinė, Vilniaus r.	Mosėdžio gimnazija, Skuodo r.	Vievio gimnazija, Elektrėnų sav.
Elvyravos pagrindinė, Kelmės r.	Mosėdžio vaikų lopšelis-darželis, Skuodo r.	Vijolių vidurinė, Šiauliai
Gegužių progimnazija, Šiauliai	Muzikos, Gargždai	Vyskupo Motiejaus Valančiaus pradinė, Plungė
Gilvyčių, Šiaulių r.	Muzikos, Tauragė	Žemaičių Kalvarijos vidurinė, Plungės r.
Jeronimo Kačinskio muzikos, Klaipėda	Muzikos, Telšiai	Žlibinų Igno Končiaus pagrindinė, Plungės r.
Jėzuitų gimnazija, Vilnius	Naujamiesčio vidurinė, Panevėžio r.	
Jono Graičiūno gimnazija, Kelmė	Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazija, Vilniaus r.	
Juozo Karoso muzikos, Klaipėda	Pandėlio gimnazija, Rokiškio r.	
Jurgio Pabrėžos gimnazija, Kretinga	Platelių gimnazija, Plungės r.	

Nuoširdžiai užjaučiame Ugdymo turinio skyriaus metodininkę **Danguolę Kalesnikienę** dėl tėvo mirties.

Ugdymo plėtotės centro darbuotojai

KONKURSAI

Muzika jungia

Kelmės r. Tytuvėnų gimnazijoje nuskambėjo jau šeštasis rajono mokinių angliškų dainų konkursas. Jo metu gimnazijoje svečiavosi net šeši JAV ambasados Lietuvoje atstovai: programų koordinatorė E.Čiuoderienė, multi-medijos specialistas A.Balčiūnas, viešųjų ryšių specialistė S.McLaughlin ir kt.

Pasak „Dialogui“ apie konkursą parašiusios Tytuvėnų gimnazijos anglų kalbos mokytojos **Genutės Karpinienės**, šių metų konkurso tema „Future Hits“ („Ateities hitai“) pasirinkta neatsitiktinai – norėta sužinoti, kokios dainos bus populiarios po dešimties ar daugiau metų. Mokiniai ir jų mokytojai ilgai suko galvas, kol išsirinko konkursui tinkamus kūrinius. Konkurse dalyvavo mokiniai iš Kelmės r. Vaiguvo Vlado Šimkaus, Šaukėnų Vlado Pūtvio-Putvinskio vidurinių, Kražių, Tytuvėnų, Jono Graičiūno, Užvenčio Šatrijos Raganos gimnazijų, Liolių, Elvyravos bei Kelmės „Kražantės“ pagrindinių mokyklų.

Pirmoje amžiaus grupėje (5–8 kl.) I vietą užėmė Šaukėnų Vlado Pūtvio-Putvinskio mokyklos septintokas Gražvydas Gedvilas, nepriekaištingai atlikęs dainą „Because of You“. Antroje amžiaus grupėje (9–12 kl.) ir komisiją, ir žiūrovus pakerėjo Kelmės Jono Graičiūno gimnazijos solistės Kristinos Žalandauskaitės atlikta Adele daina „Skyfall“.

Raštingiausias Alytaus ketvirtokas 2013

Ir šiais metais Alytaus Dzūkijos pagrindinės mokyklos pradinių klasių mokytojos I.Šalnienė, I.Gruzinskienė, D.Paleckienė ir S.Vosylienė sukvietė miesto mokyklų ketvirtokus rašyti lietuvių kalbos diktantą. „Diktanto rašymas nėra tik konkursas, po kurio paskelbiamas raštingiausias Alytaus miesto ketvirtokas, tai renginys, kuriuo siekiama ugdyti taisyklingo rašymo įgūdžius ir priminti gimtosios kalbos grožį, vertę, reikšmę, puoselėjimo svarbą. Todėl ir diktantas buvo parinktas apie gimtąjį kraštą, tėviškę“, – pasakoja **Inga Šalnienė** ir **Sonata Vosylienė**. Parašę diktantą konkurso dalyviai iš spalvoto popieriaus klijavo, karpė ir sukūrė skirtuką knygelei „Aitvaras“.

Pasitikrino rašybos įgūdžius

Plungės r. Žemaičių Kalvarijos vidurinėje mokykloje vyko rajoninis 1–4 kl. mokinių lietuvių kalbos konkursas „Raštingiausias pradinukas“. Pasitikrinti rašybos įgūdžių atvyko 41 mokinys iš Senamiesčio, Alsėdžių, Žemaičių Kalvarijos vidurinių, Platelių gimnazijos, Žlibinų Igno Končiaus, „Babrungo“, Stalgėnų, Akademiko Adolfo Jucio, „Ryto“, Stanelių pagrindinių, Vyskupo Motiejaus Valančiaus pradinės mokyklos, Prūsalių mokyklos-darželio, Grumblių pradinio ugdymo skyriaus. Kol mokiniai savo amžiaus grupėse rašė diktantus, juos atlydėję mokytojai mokėsi dailės technikos naujovių pas Žemaičių Kalvarijos vidurinės mokyklos dailės mokytoją Almą Vilnienę. Mokytoja svečius supažindino su netradicinėmis medžiagomis bei spalvų deriniais, kuriuos galima panaudoti per dailės pamokas ugdant mokinių kūrybingumą. Nustačius ir pagerbus raštingiausius, visi – mokiniai ir mokytojai – buvo pakviesti pabendrauti prie arbatos puodelio. Paskui Žemaičių Kalvarijos mokyklos skautai, vadovaujami mokytojos I.Jasaitienės, konkurso dalyvius pamokė įdomių skautiškų žaidimų.

Apie tai „Dialogui“ parašė mokytoja **Alma Mikalauskienė**, renginį organizavusi kartu su kolege A.Tipšiene.

Džiuginanti anglų kalba

„Kiekviena žmoguje yra vaikas, kuris nori žaisti“, – sakė F.Nyčė. Iš tiesų, žaidimai džiugina ir daro gyvenimą įdomesnį. Tuo tikėdami, aštuonių miesto mokyklų septintokai, lydimi anglų kalbos mokytojų, susirinko Kauno Milikonių vidurinėje mokykloje dalyvauti konkurse „Džiuginanti anglų kalba“. Kiekviena grupė paruošė namų darbus, sugalvojo įdomius komandų pavadinimus. Konkurse vaikai atliko smagias užduotis: vaidino, dėliojo sukarpytus tekstus, dainavo, atsakinėjo į klausimus, sprogdino balionus ir galiausiai piešė savo įspūdžius, – nauju anglų kalbos konkursu Kauno septintokams džiugiasi **Gitana Jodikienė**.

Penktoji Žemaitijos muzikologijos olimpiada

Laima Sugintienė „Dialogui“ parašė apie penktąją Žemaitijos muzikos ir meno mokyklų mokinių muzikologijos olimpiadą. Ji buvo skirta Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorijos įkūrimo 90-mečiui. Olimpiadą organizavo konservatorijos mokytojos D.Navikienė, L.Čiornaja, R.Juškenė, O.Lebedeva ir šios informacijos autorė su tal-kininkais. Šiemet olimpiadoje dalyvavo Telšių, Gargždų, Klaipėdos Jeronimo Kačinsko, Klaipėdos Juozo Karoso, Tauragės muzikos mokyklų ir Kretingos, Plungės Mykolo Oginskio, Rietavo Mykolo Kleopo Oginskio, Šilalės, Šilutės meno mokyklų atstovai.

Dalyviai tradiciškai rungėsi dviejuose (5–6 ir 7 klasių) pogrupiuose. Kaip jau įprasta, mokiniai atliko integruotas solfedžio, muzikos istorijos, muzikos teorijos bei bendrąsias žinias apimančias užduotis, kurios buvo parengtos pagal iš anksto paskelbtą kūrinių sąrašą. Jame – skirtingų epochų, stilių ir žanrų kompozicijos. Naujovė buvo tai, kad šį kartą paskutinė užduotis buvo pateikta kitu, pastaruoju metu ypač išpopuliarėjusiu „protų kovų“ formatu.

Šiemet gausiausią (net 15 dalyvių) telšiškių delegaciją lydėjo ir gausiausias prizų „derlius“.

PROJEKTAI

Lisabona padarė įspūdį

Trys Panevėžio r. Naujamiesčio vidurinės mokyklos mokytojos ir dešimt 6–11 kl. mokinių dalyvavo projekto „Show your talent“ (*Comenius*) partnerių susitikime Portugalijos sostinėje Lisabonoje, privačiame koledže „O Pati odas Andorinhas“. „Susitikimo metu mokiniai sužinojo Portugalijos švietimo sistemos ypatumus, džiaugėsi stulbinančiais Lisabonos peizažais žvelgdami iš Kristaus skulptūros apžvalgos aikštelės. Būdami tarptautinėje aplinkoje jie pažino ne tik portugalų, bet ir graikų bei turkų gyvenimo ypatumus. Džiugu, kad naujamiestiečiai puikiai pristatė Lietuvą, mokyklą, projekto veiklas, laisvai komunikavo anglų kalba“, – rašo „Dialogui“ projekto koordinatorės **Eglė Čepulienė** ir **Sigita Šakienė** ir pradinių klasių mokytojas **Sigitas Žaluda**.

Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,

„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.

Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –

rinkitės Jums patogiausią!

I.

Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

Interneto svetainėje www.dialogas.com.

Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.

Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

» visiems metams – 175,99 Lt,
» pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
» 3 mėn. – 47,97 Lt,
» 1 mėn. – 15,99 Lt.

II.

Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

» visiems metams – 87,95 Lt,
» pusei metų – 52,77 Lt,
» 3 mėn. – 29,74 Lt,
» 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims (tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

» visiems metams – 115,69 Lt,
» pusei metų – 63,74 Lt,
» 3 mėn. – 32,57 Lt,
» 1 mėn. – 11,79 Lt.

III.

Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- » Švietimo aktualijos
- » Straipsnių fragmentai
- » Internetinė apklausa
- » Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- » Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose, galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.